

Brüssel, 16. juuli 2025
(OR. en)

11690/25

CADREFIN 90
RESPR 21
POLGEN 81
FIN 877

SAATEMÄRKUSED

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Kättesaamise kuupäev:	16. juuli 2025
Saaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	COM(2025) 570 final
Teema:	KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, EUROOPA ÜLEMKOGULE, NÕUKOGULE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE ELi dünaamiline eelarve tuleviku prioriteetide elluviimiseks – Mitmeaastane finantsraamistik 2028–2034

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2025) 570 final.

Lisatud: COM(2025) 570 final

Brüssel, 16.7.2025
COM(2025) 570 final

**KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, EUROOPA ÜLEMKOGULE,
NÕUKOGULE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING
REGIOONIDE KOMITEELE**

**ELi dünaamiline eelarve tuleviku prioriteetide elluviimiseks – Mitmeaastane
finantsraamistik 2028–2034**

{SWD(2025) 570 final} - {SWD(2025) 571 final}

1. SISSEJUHATUS

Mitmeaastane finantsraamistik aastateks 2028–2034 on palju enam kui pelgalt rahastamiskava. See on liidu strateegiline avaldus ühise poliitilise eesmärgi kohta saavutada oma prioriteedid ning astuda järgmisel aastakümnel maailmaarenil üles ühtselt ja jõuliselt. ELi eelarve on liidu mootor, mis on ikka ja jälle demonstreerinud oma tugevat mõju investeeringute ja majanduskasvu hoogustaja ning Euroopa solidaarsuse võimsa väljendajana. Ainuüksi viimase viie aasta jooksul on ELi eelarve aidanud päästa elusid ja tagada elatusvahendeid pandeemia ajal, võimaldanud liidul üle saada energiakriisist ja tarneahelakriisist ning aidanud hoida liidu vankumatut toetust Ukrainale.

Nüüd on aeg muuta Euroopa sõltumatumaks, sest liit ei saa oma pikaajalise julgeoleku ja heaolu tagamisel toetuda ainult teistele. Venemaa agressioonisõda liidu piiride lähistel, suurem geopoliitiline ebastabiilsus ja häired üleilmsetes kaubandussuhetes on olnud Euroopa jaoks dramaatiline hoiatus. Need sündmused on sundinud meid oma strateegilisi prioriteete ümber hindama ja võtma kiireloomulisi meetmeid, et vähendada oma sõltuvusi ja kahandada oma vastuvõtlikkust mitmesugustele meie julgeolekut ja eluviisi ähvardavatele ohtudele. See on tinginud vajaduse keskenduda uuesti konkurentsivõimele, julgeolekule, kaitsele, rändele, toidujulgeolekule ja strateegilisele autonoomiale ning valmistuda liidu tulevaseks laienemiseks. Ühtlasi on see süvendanud meie pühendumust Euroopat ühendavatele põhimõtetele ja väärtustele, mis aitavad muuta liidu selles ebakindlas maailmas stabiilsuse ja edu tagajaks.

Ühise tuleviku enda kätte võtmine tähendab, et liidule tuleb selleks võimaldada eelarve, mis on pretensioonikas nii mahu kui ka ülesehituse poolest ning mille abil luua võimalusi praeguse ja järgmiste põlvkondade eurooplastele ning aidata abivajajaid; kaitsta meie strateegilisi huve ja väärtusi; võtta majanduskasvu ja innovatsiooni hoogustamiseks kasutusele uusi tehnoloogiaid, tuginedes ühtse turu potentsiaalile; saavutada seatud kliimaeesmärgid ning toetada ettevõtjaid, eriti väikeettevõtjaid, ja kodanikke üleminekul kliimanetraalsele majandusele; kaitsta meie keskkonda, säilitada loodusvarasid, edendada ringluspõhisust ning tugevdada Euroopa konkurentsivõime ja vastupanuvõimet, sealhulgas tema veesüsteemide kerksust; tagada meie ühine julgeolek, taastada Euroopa konkurentsieelis, tugevdada majanduslikku, sotsiaalset ja territoriaalset ühtekuuluvust ning tulla toime demograafiliste trendide tagajärgedega; kindlustada ELi välispiire, hallata rännet ja tagada Schengeni ala hea toimimine; kasutada liidu tugevdamise eesmärgil ära ajalooline laienemise võimalus ning sõlmida strateegilisi üleilmseid partnerlusi, mis aitavad muuta liidu maailmaarenil tugevaks ja usaldusväärseks osalejaks, kes lähtub kindlalt reeglitel põhineva rahvusvahelise kaubanduse põhimõtetest.

Euroopa peab hakkama tegutsema teisiti ja see puudutab ka ELi eelarvet. Suurema geopoliitilise ja majandusliku ebakindluse ajastul oodatakse liidult, et ta leiaks lahendused mitmesugustele põlvkondadevahelistele probleemidele. Nõudmised on suuremad kui varem ja ELi eelarve maht peab olema liidu kasvavate kohustuste täitmiseks kohane. Ressursid on aga piiratud. Liikmesriikide eelarved on surve all ja üksnes nende abil piiriüleseid probleeme lahendada ei saa. Taasterahastut „NextGenerationEU“ toetavad ühislaenu tuleb eelolevatel aastatel tagasi maksta. See tähendab, et peame täielikult ära kasutama iga euro ELi eelarves, investeerimaks suurima ELi lisaväärtusega valdkondadesse ning meelitamaks ligi era- ja avaliku sektori investeeringuid.

Liidul on tarvis mahukamat eelarvet, mis on ühtlasi lihtsam, paindlikum ja strateegilisem. Eelkõige tuleb sellega aga tulemusi saavutada. See on peamine sõnum, mis

on saadud vastuseks komisjoni ulatuslikele avalikele konsultatsioonidele tulevase mitmeaastase finantsraamistiku teemal,¹ mis kajastub spetsiaalsel Euroopa kodanike paneelarutelul² saadud soovitustes ning mis on saadud Euroopa, riiklikul, piirkondlikul ja kohalikul tasandil toimunud laialdase teavitustegevuse käigus. Nüüd on aeg saadud sõnumid ja soovitused ellu viia ning anda liidule tänapäevane eelarve, mis aitab reageerida maailmas toimuvatele kiiretele muutustele.

Kogemused näitavad, et äärmiselt oluline on olla paindlik. Mitmeaastane finantsraamistik tagab stabiilsuse ja võimaldab prognoosida. See teeb ELi eelarvest pikaajaliste investeeringute tõukejõu, kuid praeguses ebakindlas ja muutlikus maailmas peab ELi eelarve siiski olema struktuuriselt hulga suutlikum, et ootamatutele sündmustele reageerida. Liiga sageli on kriisidele ja muutuvatele vajadustele reageeritud kiiruga ja improviseeritult. See ei ole pikaajalist poliitikat silmas pidades kindel alus. Seepärast paneb komisjon ette kohanemisvõimelisema eelarve, mis on nii teadaolevateks kui ka tundmatuteks katsumusteks paremini ette valmistatud. Eelarve täitmisse on kaasatud ka Euroopa Parlament ja nõukogu. See tagab igal ajal kõrgetasemelise poliitilise järelevalve, läbipaistvuse ja demokraatliku vastutuse.

Komisjon teeb enneolematuid jõupingutusi, et muuta protsessid Euroopas lihtsamaks. Sama käib ELi eelarve kohta. Avalikud konsultatsioonid on kinnitanud, et ELi rahastamisprogrammid on väga killustunud, neis on lünki ja kattuvusi ning neil on erinevad reeglid. See tekitab segadust ning vähendab nende juurdepääsetavust, paindlikkust ja mõju. Komisjon teeb ettepaneku ELi rahastamisprogramme lihtsustada ja ühtlustada, et huvitatud isikud saaksid tunduvalt hõlpsamini leida rahastamisvõimalusi, samuti selleks, et vallandada programmide koostoime ning kujundada välja lihtne, läbipaistev ja sidus eelarve, mis on kõigi eurooplaste teenistuses.

ELi järgmine pikaajaline eelarve annab võimaluse kinnitada uuesti Euroopa pühendumust ühistele eesmärkidele ja väärtustele. Komisjoni ettepanekute eesmärk on tagada, et ELi investeeringud juhendaksid meie poliitilistest prioriteetidest ja et nendega saavutataks paremaid tulemusi kui liikmesriigid üksi. Need põhinevad õigusriigi põhimõtete järgimisel ja kajastavad kindlat soovi tagada, et ELi raha kulutatakse hästi ja et seda tehes järgitakse rangeimaid usaldusväärse finantsjuhtimise nõudeid.

Komisjoni ettepanekul tuleks ajavahemikuks 2028–2034 kehtestada 1,98 triljoni euro suurune ambitsioonikas eelarve, mis moodustab 1,26 % ELi kogurahvatulust. Liit saab oma eesmärgi täita ainult siis, kui tal on selleks vajalik eelarve. Kavandatud eelarve võimaldab liidul tugineda taasterahastuga „NextGenerationEU“ loodud impulsile ning täita talle usaldatud ülesandeid ja kohustusi.

Paketi olulise osana ajakohastatakse ELi eelarve rahastamist. See võimaldab liikmesriikidel teha hoolimata eelarve mahu suurenemisest stabiilseid osamakseid. Euroopa prioriteetidele keskenduv mahukas eelarve peaks põhinema ajakohasemal ja euroopalikumal tulusüsteemil. Selleks paneb komisjon ette uue täiustatud omavahendite paketi, mis sisaldab uusi omavahendeid käsitlevas 2023. aasta ettepanekus tehtud kohandusi ja soovitusi täiendavate omavahendite kohta. Sel viisil saadav tulu võimaldaks ELi eelarve

¹ [ELi järgmine pikaajaline eelarve – ELi rahaliste vahendite rakendamine koos liikmesriikide ja piirkondadega.](#)

² [Euroopa kodanike paneelarutelu Euroopa uue eelarve üle – Euroopa Komisjon.](#)

abil saavutada seatud eesmärgid ning ühtlasi täita liidu kohustust maksta tagasi taasterahastu „NextGenerationEU“ laenud.

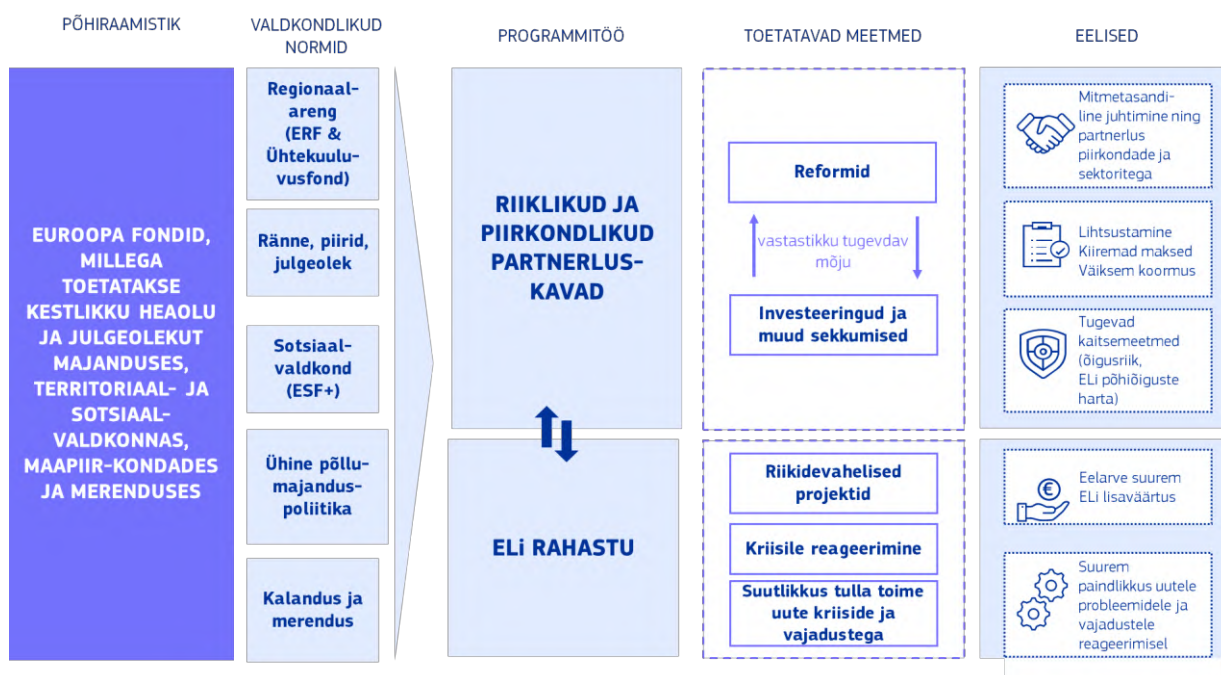
Mitmeaastane finantsraamistik aastateks 2028–2034 annab ainulaadse võimaluse kohandada meie pikaajalist eelarvet pidevalt muutuva maailmaga. ELi eelarve ja sellest toetatav ühine poliitika on osa liidu struktuurist. ELi eelarvet algusest peale kujundanud aluspõhimõtted ja eesmärgid ei muutu. Kuid liidu ees seisvad probleemid on nii suured, et paigalseis ei ole võimalik. Kui me muudame ELi eelarve ja selle programmid lihtsamaks ja paindlikumaks ning kohandame need strateegiliselt praegustele ja tulevastele prioriteetidele, tagame liidule tänapäevase eelarve, mida tal on tarvis, et kaitsta Euroopa kodanikke, toetada Euroopa ettevõtete õitsengut, tugevdada Euroopa sotsiaalset mudelit ning ärgitada kodanikke, teadlasi ja ettevõtjaid nii ELis kui ka mujalt valima oma asukohaks Euroopa.

Lühidalt öeldes saame me sellega luua sõltumatu Euroopa, mis on võimeline kujundama ise oma saatust.

2. ELi EELARVE: VIIME ELi PRIORITEEDID ELLU

Uus ELi eelarve on **poliitikapõhine**. ELi järgmise põlvkonna rahastamisprogrammid peavad moodustama sidusa terviku ja toimima üheskoos, et viia Euroopa koostöö järgmisele tasemele sellistes prioriteetsetes valdkondades nagu konkurentsivõime, julgeolek, sisenikuheite vähendamine, kestlikkus ning majanduslik, sotsiaalne ja territoriaalne ühtekuuluvus. ELi ümberkorraldatud eelarve programmid on kavandatud nii, et need täiendaksid üksteist ja võimaldaksid kombineerida vahendeid Euroopa prioriteetide toetamiseks nii liidus kui ka kogu maailmas.

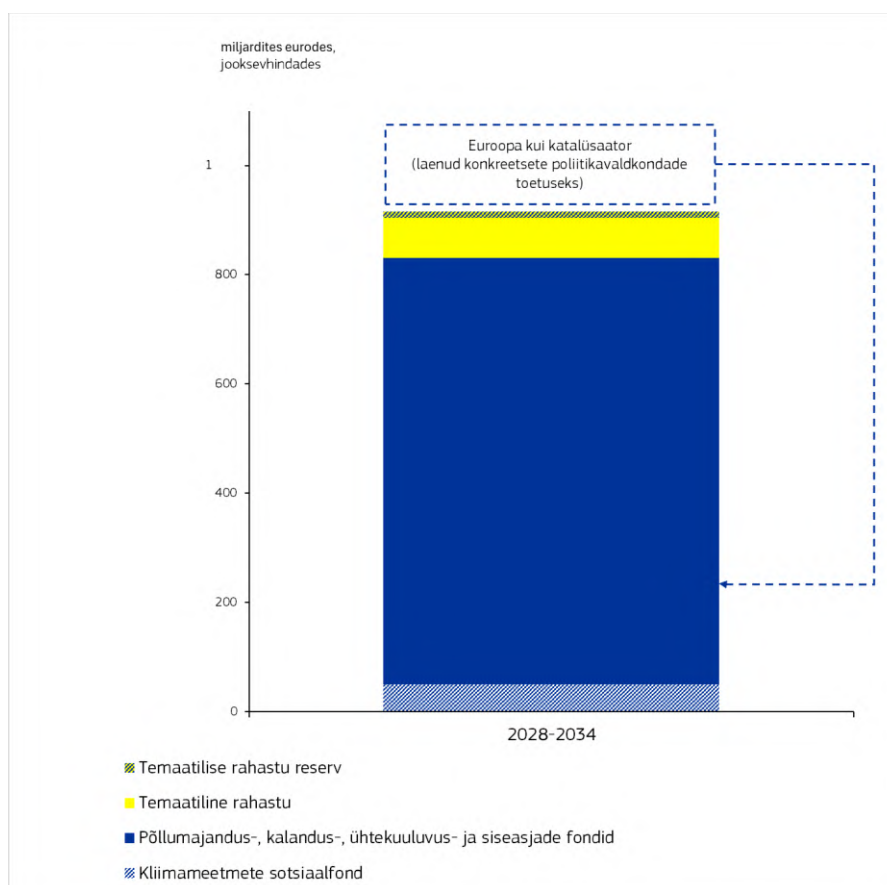
I. Heaolu, kestlikkuse ja julgeoleku edendamine – kohandatud investeeringud ja reformid riiklike ja piirkondlike partnerluskavade kaudu

Riiklikud ja piirkondlikud partnerluskavad koondavad liikmesriikide ja piirkondade rakendatavad ELi vahendid sidusasse ja sobilikuks kohandatud planeerimisprotsessi, mis on täielikult kooskõlas liidu ühiste prioriteetidega. Need aitavad suurendada iga euro mõju, võimaldavad rohkem paindlikkust, pidades silmas piirkondlikke ja kohalikke vajadusi, ning muudavad eeskirjad liikmesriikide ja piirkondade jaoks lihtsamaks.

Uued riiklikud ja piirkondlikud partnerluskavad, mille alusel tehakse investeeringuid ja reforme, tuginevad Euroopa ühise poliitikaga saavutatud märkimisväärsetele tulemustele ning muudavad selle poliitika veelgi tõhusamaks ja mõjukamaks. Need partnerlused suurendavad Euroopa prioriteete toetades praeguste poliitikavaldkondade vahelist koostööt ja tugevdavad seeläbi majanduslikku, sotsiaalset ja territoriaalset ühtekuuluvust. Samuti tõhustavad need ELi meetmeid, millega kõrvaldatakse ühtse turu tõkkeid. 865 miljardi euro suuruse rahastamispaketiga (mis sisaldab 50 miljardit eurot kliimameetmete sotsiaalfondist) tagavad kavad ajakohastatud lähenemisviisi rakendades jätkuva toe Euroopa ühisele poliitikale.

2028.–2034. aasta riiklike ja piirkondlike partnerluskavade rahastamispakett

Partnerluskavad põhinevad Euroopa prioriteetidel, kuid on kohandatud liikmesriikide ja piirkondade spetsiifilistele vajadustele. Kavadega täidetakse peamisi prioriteete ja reageeritakse põhilistele kindlakstehtud probleemidele. Seda tehakse muu hulgas Euroopa poolaasta kaudu. Need kavandatakse ja koostatakse koostöös riiklike ja piirkondlike ametiasutustega. Uus süsteem arvestab liikmesriikide mitmekesisust ja annab neile paindlikkuse töötada välja riiklike, valdkondlike ning vajaduse korral piirkondlike ja territoriaalseid peatükke sõltuvalt iga liikmesriigi põhiseaduslikust struktuurist ja

traditsioonidest, nagu on sätestatud kehtivates eeskirjades. Kavadega pakutakse kõigis ELi poliitikavaldkondades sihipärast toetust kiireloomuliste vajaduste rahuldamiseks, näiteks probleemide korral, millega seisavad silmitsi Venemaa Ukraina-vastasest agressioonist kõige rohkem mõjutatud idapoolsed piirialad. Üldiselt ei kirjutata partnerluste raames ette, *kuidas* ühiseid eesmärke saavutada, vaid pigem, *mida* saavutada. Seejuures järgitakse täielikult subsidiaarsuse põhimõtet.

Riiklike ja piirkondlike partnerluskavadega ühendatakse 14 olemasolevat fondi ning tagatakse nende fondide vaheline sidusus ja ühine kavandamine, ent samas võetakse arvesse nende eripära. See aitab lihtsustada keerukaid kavandamisprotsesse, lühendada valideerimismenetluste kestust ja luua uusi võimalusi tekitada sünergiat.

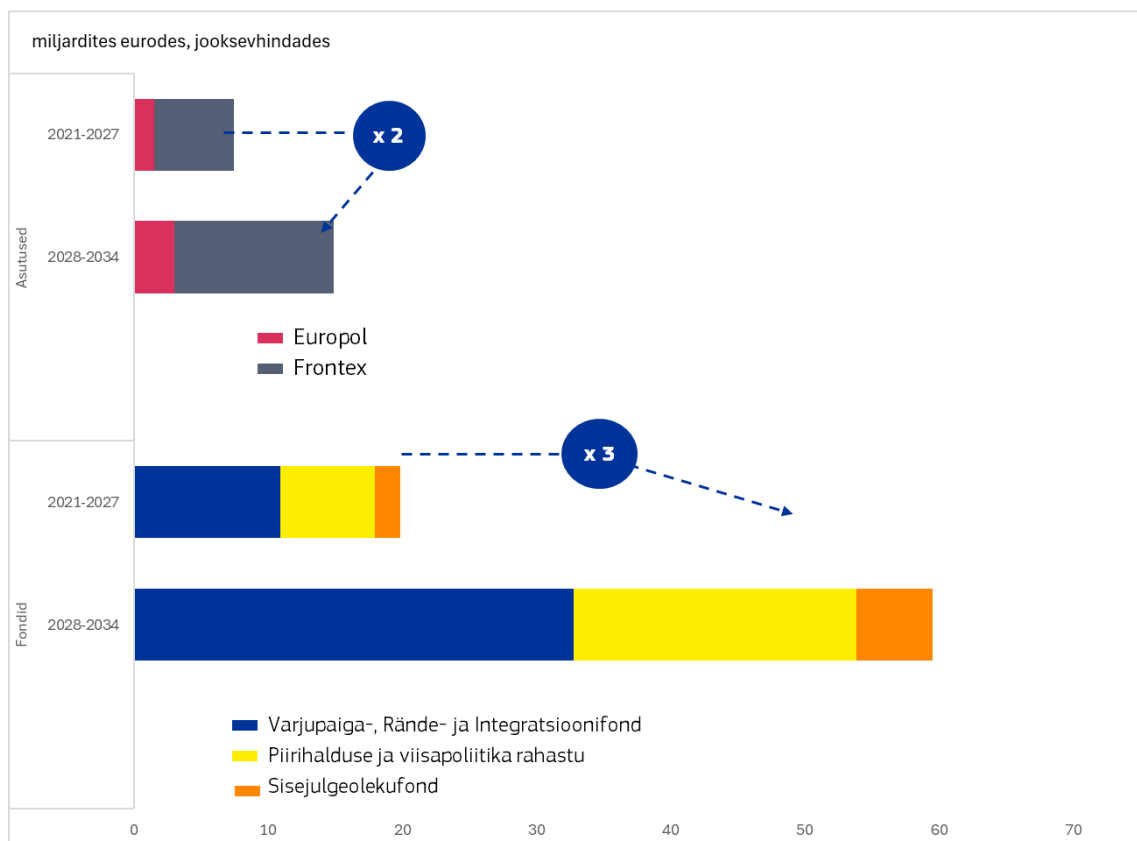
- **Põllumajandus ja maapiirkonnad on endiselt prioriteedid, mis aitavad tugevdada ELi strateegilist autonoomiat, toidujulgeolekut ja kestlikkust.** Partnerlused võimaldavad ühisel põllumajanduspoliitikal liikuda lihtsama, sihipärasema ja mõjukama poliitikaraamistiku suunas, et leida õige tasakaal stiimulite, investeeringute ja eeskirjade vahel. Põllumajandustootjad saavad ELi eelarvest endiselt prognoositavat ja stabiilset sissetulekutoetust ning täiendavat kasu, mis tuleneb maapiirkondade jaoks ette nähtud investeeringutest ja ühismeetmetest. Liikmesriikidel on võimalik saavutada sünergia, mille abil paremini lahendada põllumajandustootjate ja maakogukondade probleeme, luua noortele põllumajandustootjatele uusi võimalusi ja soodustada põlvkonnavahetust, tagades samal ajal pikaajalise toidujulgeoleku. ELil on kavas veelgi rohkem edendada ELi põllumajandustootjaid, et luua uusi turuvõimalusi. Kuna põllumajandusturgudel valitsev ebakindlus kasvab, kaitseb EL oma põllumajandustootjaid, stabiliseerides turge neil tekkivate häirete ajal ühtse turvavõrgu kaudu.
- **Tõhustatakse ja ajakohastatakse ühtekuuluvuspoliitikat, mille keskmes on piirkonnad** ning mille raames hoitakse jätkuvalt alal partnerluse, mitmetasandilise valitsemise ja kohapõhise tegevuse aluspõhimõtteid. Ühtekuuluvuspoliitika toimib koostöös muude poliitikavaldkondadega, sellele tuleb kasuks sihipärastest investeeringutest ja reformidest tulenev suurem mõju ning sellega edendatakse sidusamat Euroopat, tagades, et kõik eurooplased olenemata nende elukohast saavad kasutada majanduslikke võimalusi ja neil on võimalik oma elukvaliteeti parandada. See aitab vähem arenenud piirkondadel järele jõuda ja õiglase ülemineku piirkondade puhul tagada, et kedagi ei jäeta kõrvale. Sellega pööratakse suurt tähelepanu äärepoolseimatele piirkondadele ning võetakse arvesse nende ainulaadseid probleeme ja potentsiaali.
- **Euroopa saab olla ainult nii tugev, kui seda on tema kodanikud. Seetõttu keskendutakse kavades inimeste ja Euroopa sotsiaalse mudeli toetamisele. Riiklikel ja piirkondlikel partnerluskavadel on 14 % suurune sotsiaalne eesmärk, mille raames suunatakse märkimisväärses matus investeeringuid** Euroopa sotsiaalõiguste samba rakendamisse, et toetada kvaliteetsete töökohtade loomist, oskuste omandamist, sotsiaalset kaasamist ja eluaseme pakkumist kõigis liikmesriikides, piirkondades ja sektorites.
- **Partnerlustega tagatakse, et rände-, piirihalduse ja julgeolekuprobleemide lahendamiseks ette nähtud ELi toetus kohandatakse iga liikmesriigi ja selle piirkondade vajadustele.** Reformide ja investeeringute vaheline seos annab liikmesriikidele tugevamad stiimulid rakendada rände- ja varjupaigalepet ning ELi

sisejulgeoleku strateegiat. ELi rahastu aitab tagada ELi ühise paindliku reaktsiooni pakiliste vajaduste ja uute probleemide korral.

- **Kalandus hoiab meie rannikukogukonnad ja -majanduse endiselt elujõus.** Partnerlused aitavad luua tihedama seose ELi kalandus- ja ookeanipõhise poliitika, ühtekuuluvuspoliitika ja ühise põllumajanduspoliitika vahel, et pakkuda tugevamat toetust meie kaluritele ja aidata samas stimuleerida selliseid majandustegevusi nagu vesiviljelus, turism ja veetransport, luua töökohti ja parandada inimeste toimetulekut rannikualadel.

Riiklikud ja piirkondlikud partnerluskavad koos muude ELi programmidega aitavad liidul täita oma kohustust vähendada 2050. aastaks Euroopa süsinikuheidet. Kavadega toetatavad investeeringud ja reformid aitavad hoogustada innovatsiooni, suurendada vastupanuvõimet kliimamuutuste mõjule, parandada ühendatust ja kasvatada Euroopa energiasõltumatust. Nendega aidatakse ettevõtjatel ja kodanikel kõikjal liidus tulla toime katsumustega, mis on seotud rohemajandusele üleminekuga, ning haarata kinni sellega kaasnevatest võimalustest, ning tagatakse, et keegi ei jää kõrvale.

Rände ja piirihalduse rahastamine 2028–2034. aasta eelarves

Tulemustel põhinev rakendamine ning üksteist vastastikku tugevdavate investeeringute ja reformide kombineerimine aitab suurendada mõju ja kulutõhusust. Maksed tehakse sõltuvalt kokkulepitud prioriteetidega seotud investeeringute ja reformide vahe-eesmärkide ja

sihtide täitmisest. See peaks võimaldama anda kiiremini ja tõhusamalt rahalisi vahendeid ning saavutada kiiremini ja tõhusamalt tulemusi. Fookus on seega seal, kus see peakski olema: ELi rahaliste vahenditega saavutatud tulemustel. Usaldusväärne auditi- ja kontrollikord aitab tagada, et partnerluskavasid rakendatakse kooskõlas rangeimate usaldusväärse finantsjuhtimise nõuetega.

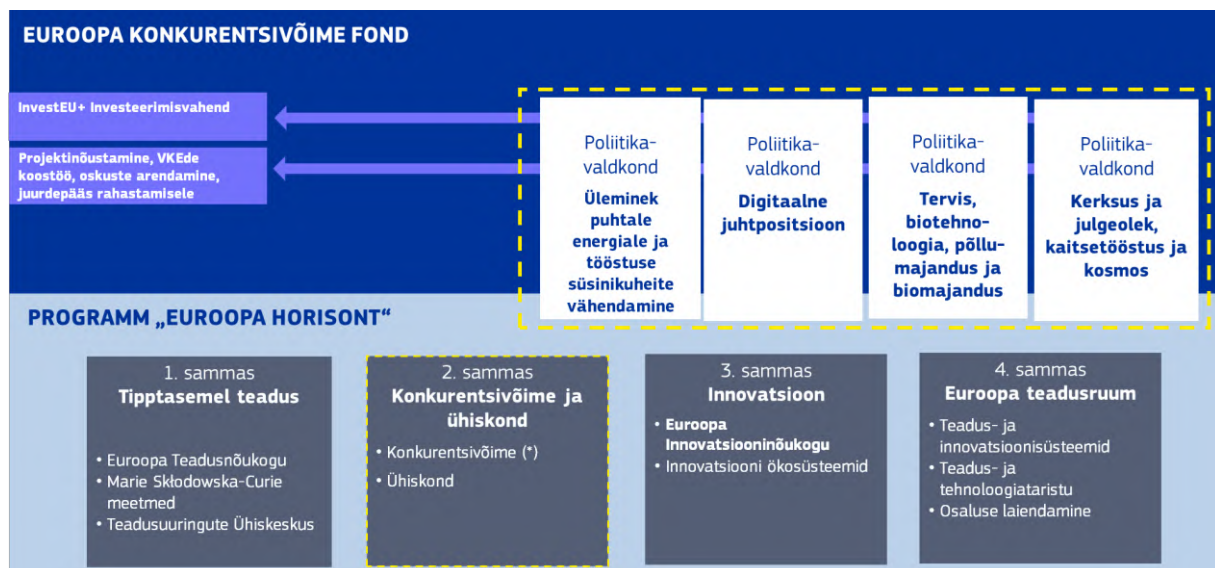
Õigusriigi põhimõte ja põhiõiguste harta on vaieldamatud. Õigusriigi tingimuslikkuse määrust³ kohaldatakse jätkuvalt kogu ELi eelarve suhtes (vt 5. jagu). Riiklikud ja piirkondlikud partnerluskavad tugevdavad seost õigusriigi olukorda käsitlevas aruandes esitatud soovitude ja rahalise toetuse vahel. Kui liikmesriik jääb õigusriigi põhimõtte või põhiõiguste harta püsiva rikkumise tõttu ilma rahalistest vahenditest, on neid võimalik kasutada eelarve otsese või kaudne täitmise teel hallatavate programmide raames, eelkõige selliste programmide raames, millega toetatakse Euroopa demokraatiat, kodanikuühiskonda, liidu väärtusi või korruptsioonivastast võitlust.

Rakendamist riiklikul ja piirkondlikul tasandil toetatakse ELi rahastust. Sellest rahastust toetatakse meetmeid, mida saab tõhusamalt ellu viia liidu tasandil ning mis täiendavad liikmesriikide ja piirkondade rakendatavaid projekte. Liidu ainupädevust rakendatakse sellistes valdkondades nagu mere bioloogiliste ressursside kaitse ühise kalanduspoliitika raames, maailmamerepoliitika toetamine, sotsiaalmeetmete ning sotsiaaltaristusse ja -majandusse tehtavate investeeringute edendamine ELi tasandil, muu hulgas tagatisvahendite kasutamise kaudu, ning piirkondade- või linnadevahelise koostöö edendamine. Rahastu aitab reageerida loodusõnnetustele ja inimtegevusest tingitud õnnetustele ning luua sünergiat partnerlustega hõlmatud muude poliitikavaldkondade, näiteks põllumajandusega. Eraldamata reserv annab võimaluse reageerida liikmesriikides toimuvatele ootamatutele sündmustele ja katastroofidele, kui muud paindlikkusmeetmed riiklike ja piirkondlike eraldiste raames ei ole piisavad.

EL toetab sihtotstarbelise vahendi kaudu ka edaspidi tugevalt **Küprose türgi kogukonda**.

II. Suurendame Euroopa konkurentsivõimet: Euroopa Konkurentsivõime Fond ja programm „Euroopa horisont“

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2020. aasta määrus (EL, Euratom) 2020/2092, mis käsitleb üldist tingimuslikkuse korda liidu eelarve kaitsmiseks.

(*) Teadus- ja innovatsioonikoostöö, mis on kooskõlas konkurentsivõime fondi tegevusega

Uus Euroopa Konkurentsivõime Fond, mis toimib sünergias programmiga „Euroopa horisont“, pakub Euroopa novaatoritele sujuvat tuge alates teadusuuringutest kuni tulemuste kasutuselevõtuni, alates idufirma loomise ideest kuni kasvufirmaks saamiseni. See aitab edasi minna konkurentsivõime kompassi rakendamisega ja aitab liidul saavutada konkurentsieelise strateegilistes sektorites. Muu hulgas hõlbustab see mitut riiki hõlmavaid ja piiriüleseid projekte, millel on suur ELi lisaväärtus. Sel viisil aitab see suurendada heaolu ja edendada kvaliteetsete töökohtade loomist.

ELi järgmine pikaajaline eelarve peab tooma kaasa sügava muutuse konkurentsivõime toetamises Euroopas. Euroopa on innovatsiooni, teaduse arengu ja ettevõtluse häll ning tal on maailmatasemel tööstus. Tema konkurentsivõimet ja majanduslikku julgeolekut pärssivad aga ühtse turu tõkked, killustunud kapitaliturud, ebapiisav digitaliseerimine, kõlvalu rahvusvaheline konkurents, kõrged energiahinnad, oskuste ja tööjõu nappus, puudulik võimekus muuta teadusuuringute tulemused turukõlblikuks ning takistused projektide ja rahastuse kokkuviimisel.

Nagu on rõhutatud Draghi⁴ ja Letta⁵ aruannetes ning konkurentsivõime kompassis⁶, **peab Euroopa tegema palju enam, et luua oma parimate projektide ja ettevõtete jaoks edu saavutamise ja kasvu tingimused.** Puhta tööstuse kokkuleppes on märgitud, et süsinikuheite vähendamine ja majanduskasv peavad käima käsikäes. Selleks tuleb tagada taskukohased energiahinnad, toetada ELis toodetud puhtaid tooteid (tööstuse süsinikuheite kiirema vähendamise õigusaktiga), luua kvaliteetseid töökohti ja pakkuda rohkem rahalist toetust, sealhulgas tööstuse süsinikuheite vähendamise rahastust. Üks põhieesmärk peab olema ka Euroopa majandusjulgeoleku tugevdamine, tagamaks, et peamised sektorid jäävad geopoliitilistest ja tehnoloogilistest muutustest hoolimata kerksaks ja konkurentsivõimeliseks. Samuti peab EL seadma prioriteediks investeeringud tulevikku kujundavasse tipp tehnoloogiasse, nagu seda on tehisintellekt ning kosmose- ja kvanttehnoloogia. Konkurentsivõime, autonoomia ja julgeoleku säilitamiseks peab Euroopa ehitama välja

⁴ Draghi, M. (2024) „[A competitiveness strategy for Europe](#)“ (Euroopa konkurentsivõime strateegia).

⁵ Letta, E. (2024) „[Much more than a market](#)“ (Palju enam kui turg).

⁶ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, Euroopa Ülemkogule, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „ELi konkurentsivõime kompass“ (COM(2025) 30 final).

maailmatasemel ja turvalise digitaristu, sealhulgas suure läbilaskevõimega võrgud ja tehisintellekti gigahersed.

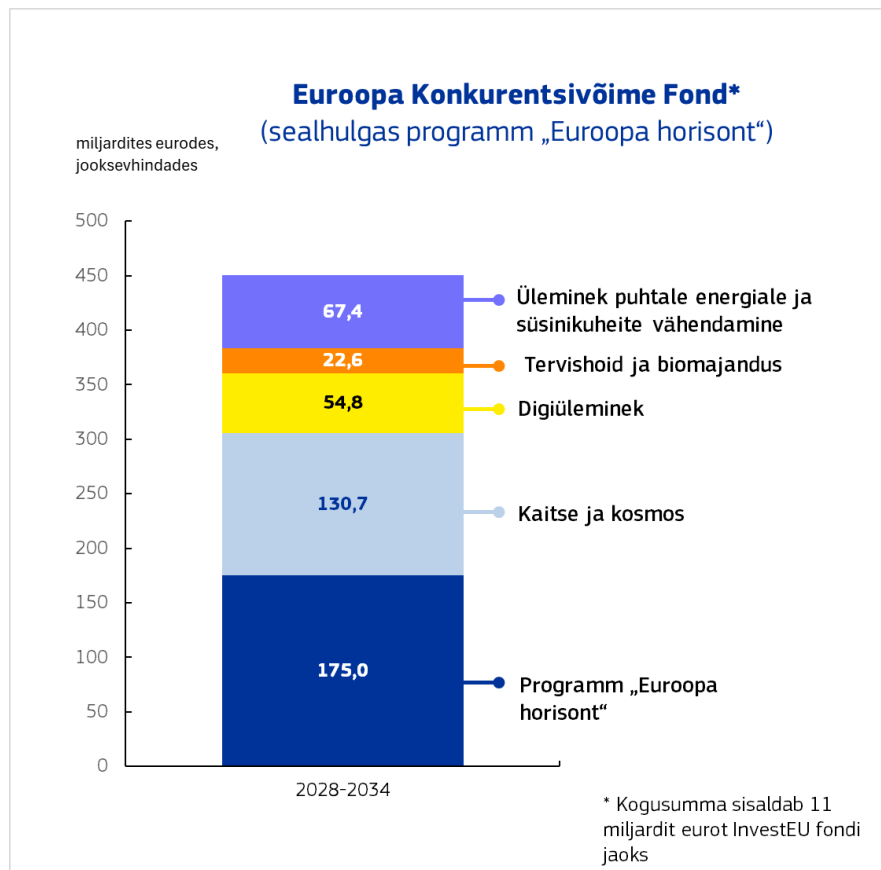
Euroopa Konkurentsivõime Fondi rahastamispakett, mis hõlmab ka programmi „Euroopa horisont“, on kokku 409 miljardit eurot ning aitab enneolematul moel hoogustada ELi eelarvetoetuse andmist teadusuuringutele, innovatsioonile, arendustegevusele ja tulemuste kasutuselevõtule⁷.

Uus Euroopa Konkurentsivõime Fond koondab kokku ELi tasandi investeerimisvõimekuse, et kiirendada strateegilise tehnoloogia arendamist, tootmist ja kasutuselevõttu Euroopas. Sellest saab peamine vahend Euroopa ettevõtete konkurentsivõime ning ELi tööstusliku baasi tugevdamiseks. Muu hulgas toetatakse sellest Euroopas valmistatud tehnoloogiat ja tooteid ning Euroopas pakutavaid teenuseid. Ühtse reeglistiku alusel toimiv fond asendab praegused kattuvad programmid ning lihtsustab ja kiirendab seega oluliselt ELi rahaliste vahendite andmist, ka väikeettevõtjatele. See võimaldab ELil investeerida sinna, kuhu vaja, ja teha seda mõjusalt. Sellel on lihtsustatud ja kiirendatud valiku-, hindamis- ja toetuse andmise menetlused ning lihtsustatud aruandlusnõuded ELi rahaliste vahendite saajatele – nii jõuavad rahalised vahendid kiiremini projektiarendajateni.

Draghi aruandes esitatud soovitus järgides keskendub Euroopa Konkurentsivõime Fond ELi avalikele hüvedele. Fondist toetatakse ELi konkurentsivõime seisukohast olulisi valdkondi: üleminek puhtale energiale ja süsinikuheite vähendamine; digitaalne juhtpositsioon; kerksus ja julgeolek, kaitsetööstus ja kosmos ning tervishoid, biotehnoloogia, põllumajandus ja biomajandus. Ühtlasi pakutakse projektiarendajatele nõustamisteenuseid.

Euroopa tasandil tehtavad avaliku sektori investeeringud mängivad olulist rolli erasektori investeeringute katalüsaatorina. Euroopa Konkurentsivõime Fond on terviklik vahend, mis aitab tõugata tagant erainvesteeringuid. See võimaldab igal valitud projektil saada kõige sobivamat rahastust kas toetuse või laenu vormis, hanke teel või rahastamisvahendist, sealhulgas omakapitaliinvesteeringuna. Oluline on see, et **InvestEU** tõendatud tõukejõud aitab võimendada avaliku ja erasektori investeeringuid ELi prioriteetsetesse sektoritesse tihedas koostöös rakenduspartnerite ehk Euroopa Investeerimispanga ja muude riiklike tugipankadega. Fondist toetatakse ka avaliku ja erasektori partnerlusi, sealhulgas üleeuroopalist huvi pakkuvaid tähtsaid projekte.

⁷ Koos innovatsioonifondist antava toetusega on Euroopa Konkurentsivõime Fondi ja programmi „Euroopa horisont“ rahastamispaketi suurus kokku 450,8 miljardit eurot.

Maailmas tuntud teadusuuringute ja innovatsiooni programmi „Euroopa horisont“ raames investeeritakse jätkuvalt murrangulistesse alusuuringutesse ja teaduskoostöösse ning lõhkuvasse innovatsiooni strateegilistes valdkondades. Tegemist on iseseisva programmiga, mis on integreeritud teaduskoostöö programmide ja ühise reeglistiku kaudu tihedalt seotud Euroopa Konkurentsivõime Fondiga. Uut programmi „Euroopa horisont“ on kavas lihtsustada ja tõhustada, et selle selgemad reeglid ja läbipaistvamad menetlused taotlejate ja sidusrühmade jaoks võimaldaksid ELi vahendeid kiiremini ja strateegilisemalt kasutusele võtta. Programmist toetatakse valdkondadeüleseid alusuuringuid, tuginedes väljakujunenud lähenemisviisile, mis juhindub tippsaavutustest, ning valmistades ette tulevasi majanduskasvu ja tehnoloogilise juhtpositsiooni edasiviiuid. Programm „Euroopa horisont“ põhineb neljal sambal: tipptasemel teadus, konkurentsivõime ja ühiskond, innovatsioon ning Euroopa teadusruum. Laiendatud Euroopa Teadusnõukogu hakkab edendama alusuuringuid ja kavas on suurendada Euroopa Innovatsiooninõukogu toetust idufirmadele. Euroopa Aatomienergiaühenduse teadus- ja koolitusprogrammist rahastatakse tuumauuringuid ja vastavat koolitust ning antakse panus ITERi termotuumasünteesi projekti.

III. Loome Euroopa kaitsekoostöö liidu

ELi uue pikaajalise eelarve abil viiakse Euroopa kaitsekoostöö liit järgmisele, kasvavate ohtude ja ebakindluse tingimustes hädavajalikule tasemele. Riiklikele kaitsekulutustele annavad enneolematut Euroopa lisaväärtust Euroopa Konkurentsivõime Fondi, riiklike ja piirkondlike partnerluskavade, Euroopa ühendamise rahastu ja välisrahastamise vahendid.

Tulevane ELi eelarve peab andma tõelise Euroopa kaitsekoostöö liidu loomisele uut hoogu. Kuna Venemaa Ukraina-vastane agressioonisõda tõi sõja Euroopa pinnale tagasi, suurendati ELi praeguse pikaajalise eelarve raames liidu suutlikkust rahastada kaitsevalmidust. Selleks võeti vastu uus laskemoona tootmist toetav määrus ja kaitsevaldkonna ühishangete instrument ning täiendati Euroopa rahutagamisrahastut.

Valges raamatus „Euroopa kaitsevalmidus 2030“ on kirjeldatud, mida liit saab teha, et toetada ja koordineerida liikmesriikide jõupingutusi kaitsektori tehnoloogilise ja tööstusliku baasi ning ELi üldise kaitsevalmiduse tugevdamisel. Selles raamistikus on liikmesriikidel oma kaitsekulutuste suurendamiseks täiendav eelarveline tegutsemisruum, sealhulgas täiendavate laenude kaudu, mida rahastatakse ühise laenuvõtmise teel (Euroopa julgeolekumeetmete rahastamisvahend⁸). Kuid sellest ei piisa. Järgmine eelarve peab juhatama sisse uue, Euroopa kaitsevõimesse ja -valmidusse tehtavate strateegiliste investeeringute ning Euroopa kriitilise tähtsusega kaitsevõime ühise arendamise ajastu. Eriti suurt tähelepanu on ühiste projektide, näiteks „Idakilbi“ kaudu kavas pöörata probleemidele, millega seisavad silmitsi tavapärastest sõjalistest ohtudest enim mõjutatud liikmesriigid.

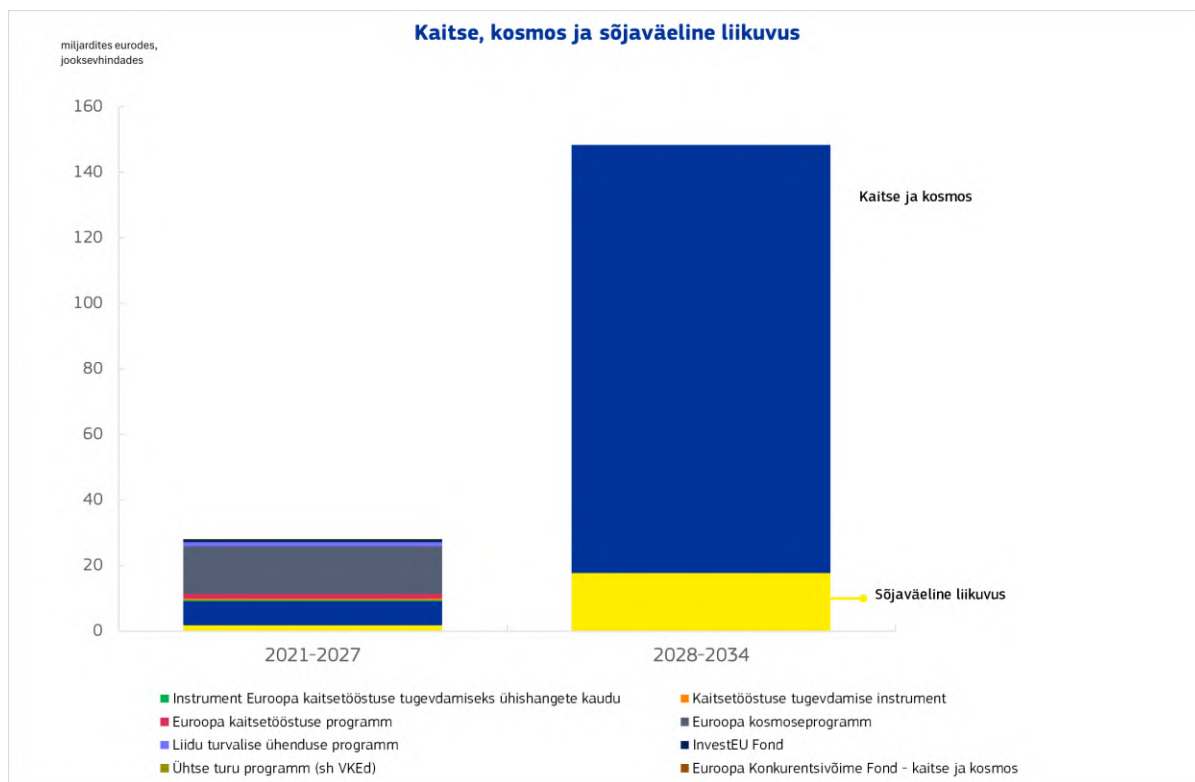
Investeeringuid kaitse-, julgeoleku- ja kosmosesektorisse toetab märkimisväärselt Euroopa Konkurentsivõime Fond. Komisjon teeb ettepaneku rahalisi vahendeid võrreldes praeguse finantsraamistikuga tunduvalt suurendada. See on suur samm edasi ka kohaldatavas lähenemisviisis, sest ühe rahastamisvahendi raames hakatakse pakkuma toetust kogu investeerimistsükli jaoks alates teadusuuringutest kuni arendamise, tootmise ja kasutuselevõtni. See aitab ka vähendada ühiste kaitseprojektidega seotud riske ning parandada koordineerimist kahesuguse kasutusega rakenduste ja küberturvalisuse toetamise kaudu. EL jätkab oma kosmosekomplekside, eelkõige Galileo, EGNOS, Copernicuse ja IRIS² ajakohastamist ning arendab kahesuguse kasutusega seotud väljakutsetega

⁸ Nõukogu 27. mai 2025. aasta määrus (EL) 2025/1106, millega luuakse rahastamisvahend „Euroopa julgeolekumeetmed (SAFE) Euroopa kaitsetööstuse tugevdamiseks“.

toimetulekuks samal ajal uut suutlikkust, nagu Maa seire valitsustasandi teenus ning positsioneerimine, navigeerimine ja ajamääramine madalal geotsentrilisel orbiidil.

Kaitse- ja kosmosesektori rahastamine Euroopa Konkurentsivõime Fondist annab mitmesuguseid eeliseid. Esiteks tagatakse sellega toetusesaajatele ühtsed eeskirjad ja hõlbustatakse nende juurdepääsu rahastamisele. Teiseks kasutatakse ära kaitsetööstuse ja kosmosetööstuse toetamise koostoime, kuna need valdkonnad pakuvad vastastikuse täiendavuse võimalusi. Samal ajal tagatakse jätkuv tugev toetus ELi investeeringutele, mida tehakse kosmosetaristusse ja Euroopa peamistesse kosmosevaradesse. Kolmandaks pakub see juurdepääsu kõigile Euroopa Konkurentsivõime Fondi raames kättesaadavatele rahastamisvahenditele ja võimaldab seega paremini kohandatud lähenemisviisi.

Liidu kaitsevõime ja julgeolekuprojektide valdkonna investeeringuid ja reforme saavad oma riiklike ja piirkondlike partnerluskavade alusel toetada ka liikmesriigid ja piirkonnad – kooskõlas ELi prioriteetidega ja koostoimes ELi tasandi rahastamisvahenditega. Sellised meetmed aitavad suurendada Euroopa tööstusliku baasi konkurentsivõimet kaitse, julgeoleku ja tehnoloogia vallas ning toetada liidu valmisolekut ja tema võimet avastada ohtusid ja reageerida kriisidele. Ühtlasi aitavad need suurendada küberturvalisust ja tagada elutähtsa taristu vastupidavuse. Liikmesriigid saavad riiklike ja piirkondlike partnerluskavade alusel rahastada ka üleeuroopaliste transpordivõrkude riiklikke osi, riiklikke energia ülekande- ja jaotusvõrke ning üleeuroopalist huvi pakkuvaid tähtsaid projekte (sealhulgas kaitsevaldkonnas).

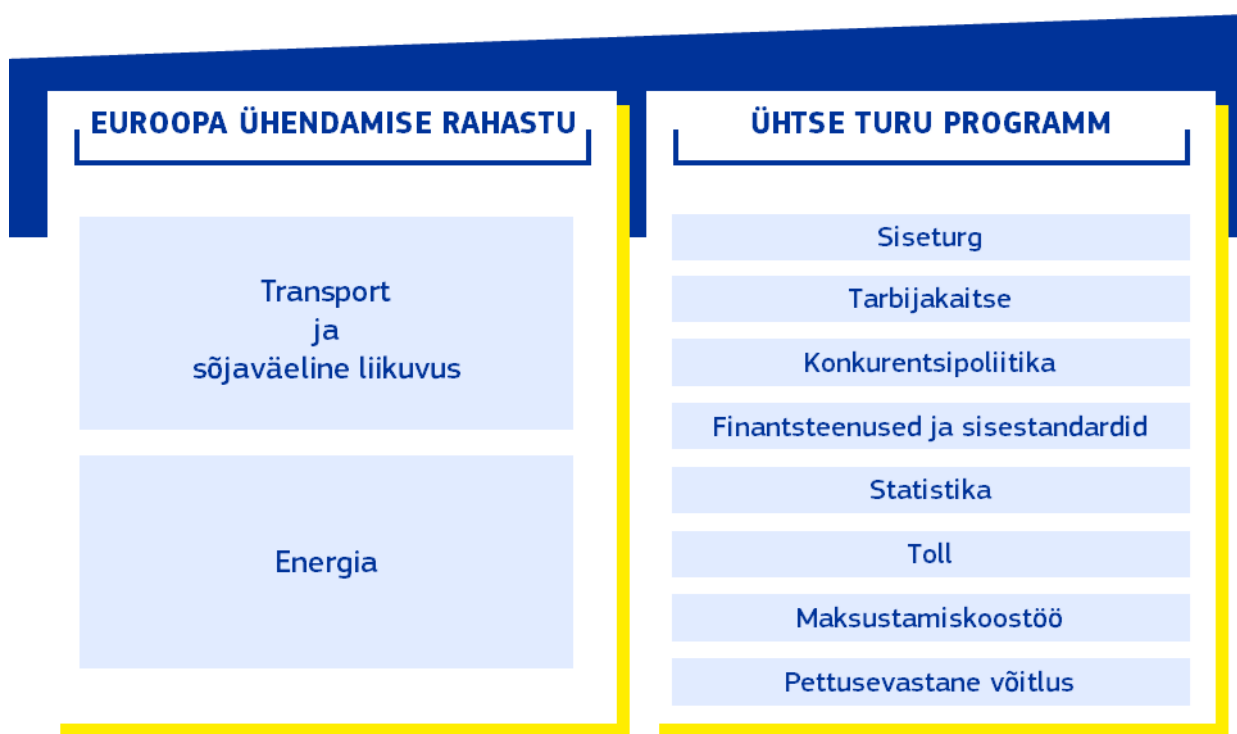

Venemaa agressioonisõda Ukraina vastu on toonud esile selle, kui oluline on investeerida sõjaväelisse liikuvusse, tagamaks, et liikmesriikide relvajõud suudavad ELi välispiiridel ja kaugemalgi puhkevatele kriisidele kiiresti ja piisavalt jõuliselt reageerida. Täiendatud Euroopa ühendamise rahastu keskendub nüüd seega rohkem sõjaväelise liikuvuse koridoridele ja aitab maksimeerida koostoimet muude transpordivõrku tehtavate investeeringutega.

Investeeringutega toetatakse vägede ja varustuse transporti raudtee, maantee, lennujaamade, meresadamate, siseveeteede ja mitmeliigiliste terminalide kaudu.

Euroopa rahutagamisrahastu toimib endiselt eelarvevälise vahendina, mis annab panuse liidu jõupingutustesse säilitada rahu, ennetada konflikte ja tugevdada rahvusvahelist julgeolekut. Nõukogu kindlaksmääratud meetmeid rahastatakse rahastu kahest sambast: sõjaliste operatsioonide ja missioonide ühised kulud ning abimeetmed⁹. Kiiresti muutuv geopoliitilises keskkonnas peaks rahastu suutma järgmise finantsraamistiku ajakava kestel jätkata kogu maailma partnerite, sealhulgas Ukraina toetamist. Selleks tuleks rahastu vahendeid suurendada 30,5 miljardi euron.

IV. Euroopa ühtse turu tugevdamine

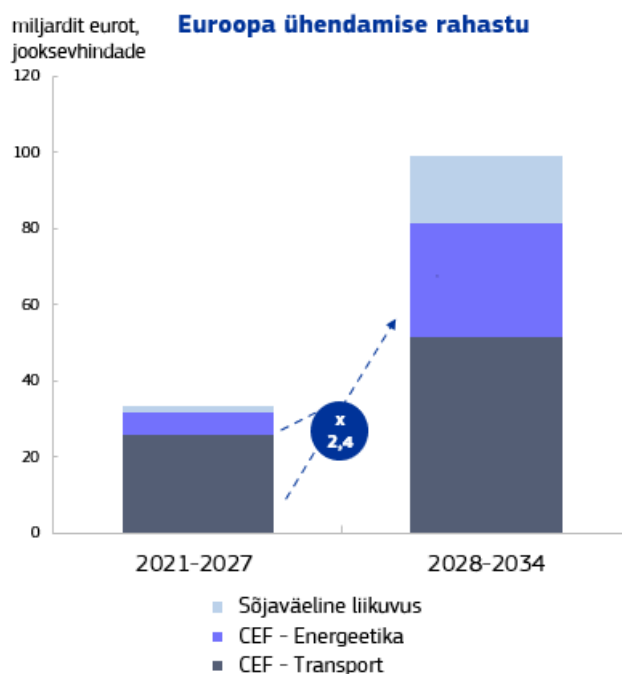
Liidu üks olulisi saavutusi on Euroopa ühtne turg. Samas on hiljutine ühtse turu strateegia¹⁰ taas kord näidanud, et ühtne turg ei ole kaugeltki valmis. ELi eelarvest tehtavate investeeringute lisaväärtus on suurim siis, kui need aitavad kõrvaldada tõkkeid ja luua sidemeid. ELi uus eelarve on koostatud seda silmas pidades.

ELi eelarvest on alati toetatud Euroopa ühtse turu laiendamist ja süvendamist. Seda tehakse näiteks selliste ühiste poliitikavaldkondade kaudu nagu ühtekuuluvuspoliitika ja ühine põllumajanduspoliitika. Samuti aitavad seda teha investeeringud füüsilisse taristusse, mis muudab üleeuroopalised võrgud tegelikkuseks, ja haldustaristusse tehtavad investeeringud, mis loovad sobivad tingimused ühtse turu eduks.

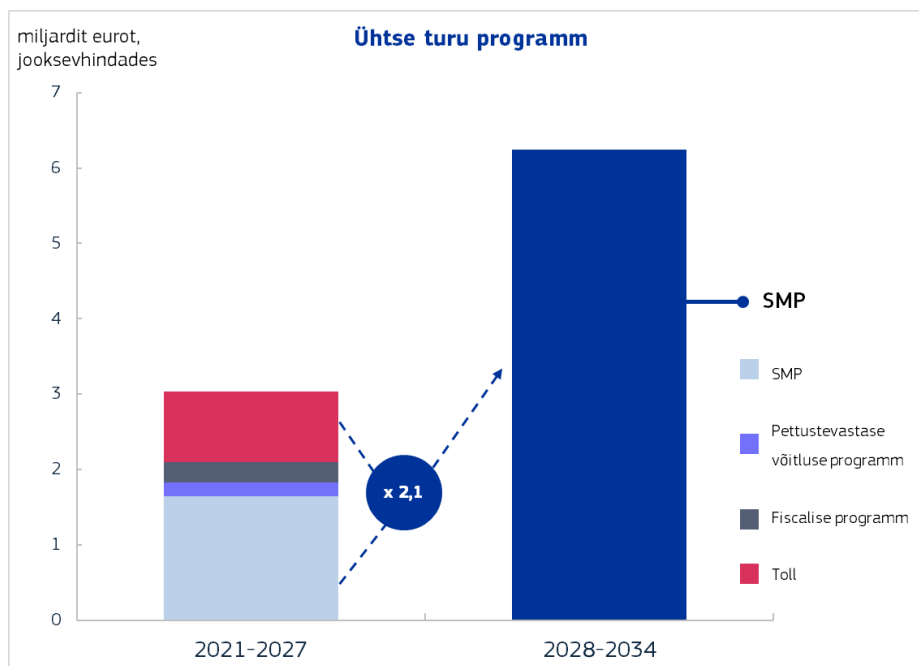
⁹ Kooskõlas nõukogu otsusega (ÜVJP) 2021/509.

¹⁰ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele – Ühtne turg: meie Euroopa koduturg ebakindlas maailmas (COM(2025) 500 final).

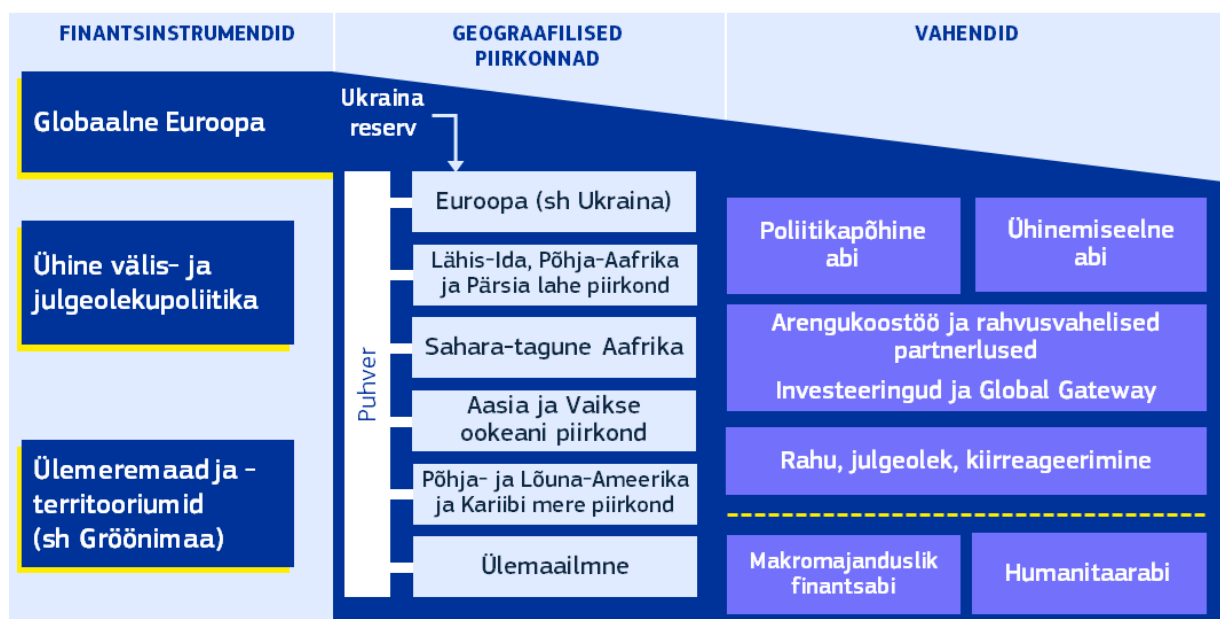
Uuest Euroopa ühendamise rahastust rahastatakse üleeuroopaliste võrkude lõpuleviimist ning edendatakse ELi üleminekut puhtale energiale ja transpordile. Venemaa agressioonisõda Ukraina vastu ja vajadus loobuda Venemaa fossiilkütustest on näidanud, kui olulised on tõeline energialiit ja hästi integreeritud ELi taristuvõrgud. Edusammud olulise taristu, näiteks piiriüleste raudteeühenduste ja võrkudevaheliste ühenduste loomisel on olnud siiski liiga aeglased. Rahastu annab Euroopa vastupanuvõimesse ja julgeolekusse tehtavatele olulistele investeeringutele uue tõuke. Näiteks toetatakse projekte liidu kõige vähem ühendatud osades, nagu saared ja äärepoolseimad piirkonnad. Rahastust tehakse investeeringuid võrkudevahelistesse ühendustesse ja võrkudesse, piiriülestesse transpordiühendustesse, merevõrkudesse, taastuvatesse energiaallikatesse ja energia salvestamisse ning alternatiivkütuste taristusse, toetades seeläbi liidu kliimaeesmärke. Ühtlasi toetatakse rahastust kahesuguse kasutusega tsiviilotstarbelisi ja sõjalisi transpordiprojekte, et võimaldada kogu ELis sujuvat **sõjaväelist liikuvust**, mis on tugevama ja paremini ettevalmistatud Euroopa kaitsekoostöö liidu eeltingimus.

Uue ühtse turu programmiga koondatakse ELi eelarvest toetatavad meetmed, et kõrvaldada piiriülesed ja riikidevahelised tõkked ning edendada koostööd riikide haldusasutuste vahel. See aitab jõustada ELi ühtse turu õigusakte ja konkurentsipoliitikat, standardimismeetmeid, tarbijakaitset ja statistikaasutuste vahelist koostööd kvaliteetse statistika valdkonnas, et toetada kõigi liidu poliitikavaldkondade kavandamist, järelevalvet ja hindamist. Lisaks kõrvaldatakse programmi abil selles valdkonnas ELi rahastamise allesjäänud killustatus, et toetada riikide haldusasutuste vahelist koostööd ning vähendada halduskoormust tolli, maksunduse ja pettusevastase võitluse alal, mis on kõik ühtse turu tõhusa toimimise jaoks üliolulised. Samuti aitab see ellu viia ELi tollireformi, kui see on vastu võetud, ning Euroopa hoiuste ja investeeringute liitu.

V. Tugev Euroopa ebakindlas maailmas: instrument „Globaalne Euroopa“

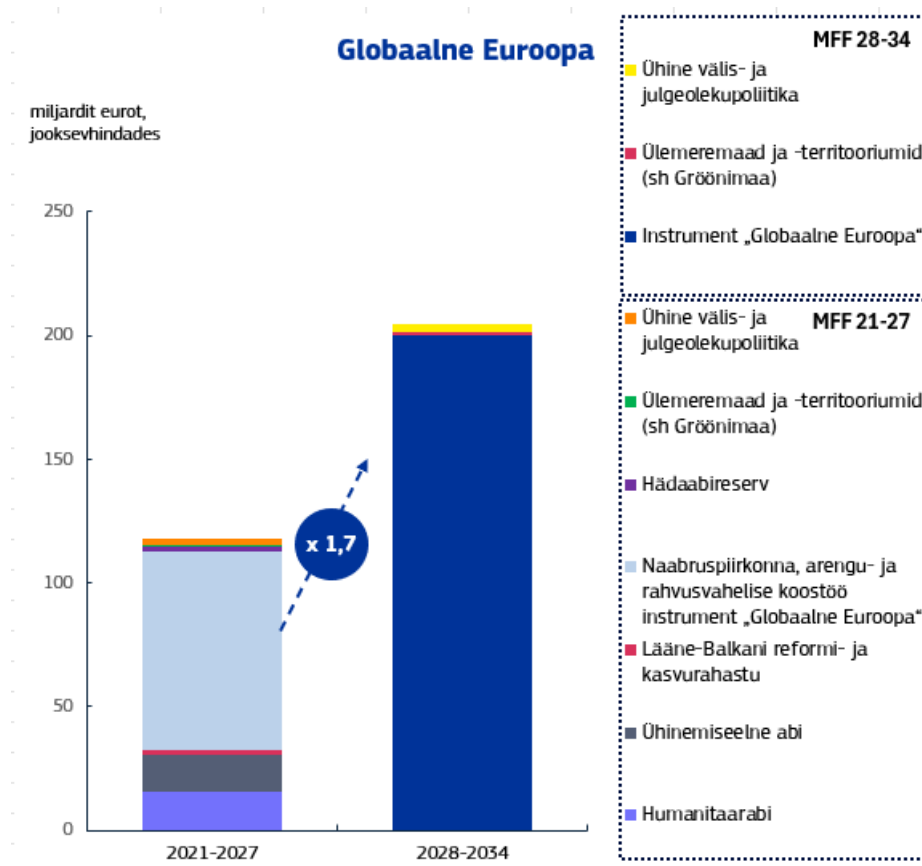

Instrumentiga „Globaalne Euroopa“ suunatakse ELi vahendeid strateegilisemalt peamistele prioriteetidele, kohandades toetust Euroopa partnerite vajadustele ja liidu huvidele ning kohandades muutuvate kohalike, piirkondlike ja ülemaailmsete tingimustega. Sellega toetatakse tõhusalt kandidaatriike nende teel Euroopasse ja edendatakse stabiilsust liidu vahetus naabruses. Instrumentiga „Globaalne Euroopa“ jätkatakse liidu vankumatut toetust Ukrainale ja toetatakse ka liidu reageerimist sellistele probleemidele nagu konfliktid Lähis-Idas ja nende tagajärjed.

Ülemaailmne poliitiline ja majanduslik maastik on üha muutlikum ja prognoosimatum. Konfliktid on käimas ja neid tekib juurde, valitseb ebaaus konkurents ning rahvusvaheliste

osalejate üldine majanduslik ja geopoliitiline hoiak on jõulisem. Muud tegurid, nagu kliimamuutused, rändesurve ja julgeolekuohud, tekitavad ELile ja tema partneritele kogu maailmas jätkuvalt märkimisväärsed probleeme.

Seda arvesse võttes peab EL järgmises finantsraamistikus oma välistegevuse rahastamist ümber kujundama ja tõhustama. ELi välistegevus peab olema paremini suunatud meie partneritele ja pakkuma pakilistele vajadustele lahendusi kohapeal. Sellega tuleks toetada liidu strateegilisi huve ülemaailmsel tasandil, suunates rahalisi vahendeid peamistesse poliitilistesse prioriteetidesse ja kohandudes paindlikult muutuvate oludega. Selle meetme aluseks on tugevdatud 200 miljardi euro suurune instrument „Gloaalne Euroopa“. Sellest summast tuleks soovituslikult 25 miljardit eurot eraldada humanitaarabile.

Uue instrumendiga „Gloaalne Euroopa“ optimeeritakse, konsolideeritakse ja ühtlustatakse ELi välistegevuse rahastamist järgmise pikaajalise eelarve raames. Igal makropiirkonnal on soovituslik rahaeraldus, millega tagatakse prognoositavus liidu partnerite jaoks, ning paindlikkus jaotada vahendeid rahastamispakettide vahel ümber ja võtta kasutusele üldine jaotamata reserv, et rahuldada tekkivaid vajadusi ja vastata uutele prioriteetidele. Instrument „Gloaalne Euroopa“ sisaldab ka ülemaailmset sammast meetmetele, mis on oma olemuselt ülemaailmse ulatusega, näiteks selliste rahvusvaheliste organisatsioonide nagu ÜRO kaudu tehtavate algatuste rahastamine ning sellised teemad nagu terrorismivastane võitlus, ülemaailmne tervishoid, küberturvalisus, välisriigist lähtuvad infomanipulatsioonid ja sekkumised ning rahvusvaheline kliima ja ookeanide majandamine.

Kõik välistegevuse poliitikavahendid on kättesaadavad selleks, et suunata ELi toetus igale makropiirkonnale. Instrument „Gloaalne Euroopa“ hõlmab mitmeaastaseid koostööprogramme partneritega, samuti meetmeid, mis ei ole oma olemuselt prognoositavad,

nagu humanitaarabi¹¹ ning kriisi, rahu ja välispoliitika vajadused. Lisaks antakse instrumendiga abi vastavalt poliitilistele tingimustele, tehes seda muu hulgas reformide ja investeeringute vormis. Instrument „Globaalne Euroopa“ võimaldab ELil kasutada õiget poliitikavahendite kombinatsiooni, mille eesmärk on kõige tõhusamalt reageerida muutuvatele välispoliitilistele eesmärkidele ja ELi partnerite konkreetsetele vajadustele.

EL pakub välistegevuse tõhusamaks ja sihipärasemaks rahastamiseks laiahaardelisi vastastikku kasulikke partnerluspakette. Partnerluspaketid on kohandatud partneritele või piirkondadele ja nendes võetakse kasutusele asjakohased poliitikavahendid, et maksimeerida ELi mõju kohapeal, tegeleda ELi strateegiliste huvidega ning parandada ELi välistegevuse nähtavust ja selle mõistmist. Sellega edendatakse **uut Euroopa välismajanduspoliitikat**, tugevdades kooskõla ELi sisemiste prioriteetidega, nagu majandusjulgeolek, kaubandus ja konkurentsivõime, energiajulgeolek ja süsinikuheite vähendamine, toiduga kindlustatus, rände haldamine, transpordiühendused, kliima- ja keskkonnakaitse, taastuvenergia tootmine, usaldusväärsete tarnijate pakutav ühendatus ning juurdepääs kriitilistele toorainetele.

Laienemine on poliitiliselt ja geostrateegiliselt hädavajalik. Kaksikümmend aastat pärast ELi ajaloo suurimat laienemist on laienemine endiselt oluline investering Euroopa pikaajalisse julgeolekusse, rahu, stabiilsusse ja kestlikku heaolusse. Venemaa agressioonisõda Ukraina vastu on näidanud Euroopa integratsiooni tähtsust ning vajadust suurema ja tugevama liidu järele, mis võimaldaks tegeleda ülemaailmsete probleemidega. Liit teeb pühendunult koostööd kandidaatriikide ja potentsiaalsete kandidaatriikidega, et valmistada neid ühinemiseks ette, austades täielikult tulemustel põhinevat protsessi ja olles kindlalt veendunud, et nende riikide tulevik on Euroopa Liidus. Instrument „Globaalne Euroopa“ pakub olulist rahalist ja poliitilist toetust, et aidata kandidaatriikidel ja potentsiaalsetel kandidaatriikidel ühinemise suunas edasi liikuda.

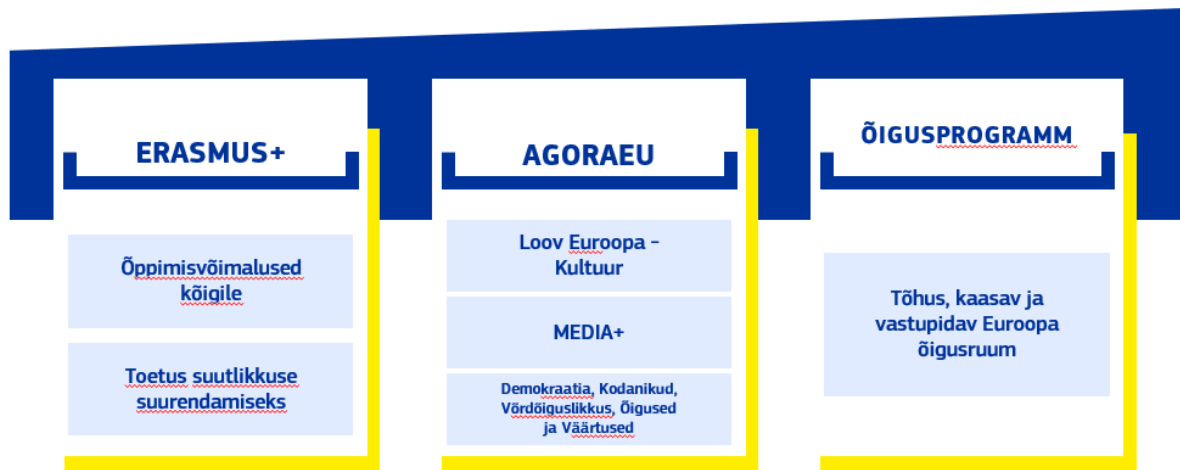
EL toetab Ukrainat nii kaua kui vaja. EL on Ukraina jaoks olemas, seda nii ühinemisprotsessi toetamisel kui ka pikemaajalise ülesehitamise juures. See toetus hõlmab laene, mida rahastatakse ELi ühiste laenude kaudu ELi eelarve nn manööverdamisruumi arvelt. Ukrainale antakse toetust instrumendi „Globaalne Euroopa“ geograafilise samba raames ja see hangitakse eelarve ülemmäärasid ületavast sihtotstarbelisest erireservist, võttes arvesse vajaduste ulatust ja ebakindlust.

Instrumenti „Globaalne Euroopa“ täiendab muud liiki ELi välistegevus, mida õiguslikel põhjustel tuleb rahastada eraldi programmidest. ELi järgmises pikaajalises eelarves suurendatakse toetust ülemeremaadele ja -territooriumidele¹² ning jätkatakse ühise välis- ja julgeolekupoliitika meetmete rahastamist.

VI. Investeeringud haridusse, demokraatiasse ja Euroopa väärtustesse

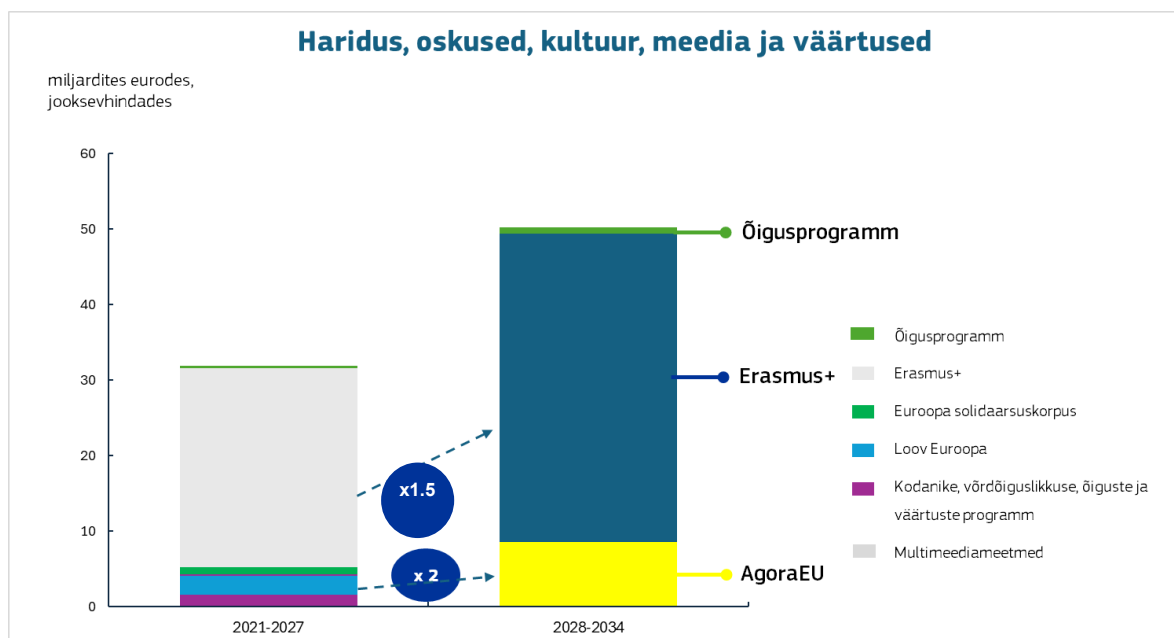
¹¹ Nõukogu 20. juuni 1996. aasta määrus (EÜ) nr 1257/96 humanitaarabi kohta.

¹² Nõukogu 5. oktoobri 2021. aasta otsus (EL) 2021/1764 ülemeremaade ja -territooriumide Euroopa Liiduga assotsieerimise kohta, sealhulgas ühelt poolt Euroopa Liidu ning teiselt poolt Gröönimaa ja Taani Kuningriigi vahelised suhted (otsus ÜMTde, sealhulgas Gröönimaa assotsieerimise kohta) (ELT L 355, 7.10.2021, lk 6, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2021/1764/oj>). 2021/1764.

Uuest pikaajalisest ELi eelarvest saab eelarve kõigi eurooplaste jaoks. Sellega suurendatakse investeeringuid haridusse ja oskustesse, et aidata ELi üliõpilastel ja töötajatel kasutada ära võimalused üle kogu ELi. See jätkab Euroopa rikkaliku kultuurilise mitmekesisuse, demokraatlike väärtuste ja vabaduste edendamist. Selle aluseks on nende õiguste ja väärtuste austamine, millel meie liit rajaneb.

Hariduse, kultuuri, meedia ja demokraatlike väärtuste toetamine on investeering meie ühisesse tulevikku. ELi eelarve on olnud oma programmide kaudu selle toetuse esirinnas. See aitab tegeleda riikidevahelise koostööga oskuste arendamisel ning käsitleda ja edendada ELi kodakondsuse tunnetust ja vastastikust mõistmist, edendades ELi väärtusi, toetades demokraatlikku ja ühiskondlikku vastupanuvõimet, kultuurilist läbikäimist, finantskirjaoskust ja usaldusväärset teaberuumi.

Tugevdatakse programmi „Erasmus+“, ühendades praeguse programmi „Erasmus+“ Euroopa solidaarsuskorpusega, et kajastada selle staatust ühe kõige sümbolsema ELi programmina. Programmiga „Erasmus+“ toetatakse jätkuvalt kvaliteetset haridust ja koolitust ning edendatakse noorte õpirännet, et arendada oskusi ja luua ühiseid kogemusi.

Investeeringud **noortesse, vabatahtlikku tegevusse ja sporti**, aitab programm „Erasmus+“ luua tugevamaid ja paremini ühendatud ühiskondi, soodustab kodanikuaktiivsust ja demokraatlikku kaasatust ning aitab kaasa sotsiaalsele ühtekuuluvusele kõigil tasanditel. Oskuste arendamist ja sellega seotud sotsiaaltaristut toetavaid reforme ja investeeringuid toetavad jõuliselt ka riiklikud ja piirkondlikud partnerluskavad, mis on täielikus kooskõlas riigipõhiste soovitud tegevustega.

Uue programmiga AgoraEU toetatakse tugeva demokraatia alustalasid, sealhulgas kultuuri, meediat ja kodanikuühiskonda. ELi kultuuri-, loome-, audiovisuaal- ja meediasektor on ELi majanduse ja ühiskonna oluline tugisammas. Audiovisuaalsektor seisab silmitsi tugeva konkurentsiga välismaalt ja probleemidega, mis on seotud platvormide suurema rolliga. Uudistemeedia valdkonnas on meedia mitmekesisuse vähenemine ja desinformatsioon muutumas ohuks Euroopa projektile ja demokraatiale. Euroopa seisab silmitsi ka demokraatliku osalemise, võrdsuse ja kultuurilise mitmekesisusega seotud väljakutsetega ning kunstilist vabadust ähvardavate ohtudega. Nende suundumuste tasakaalustamisel on oluline roll Euroopa tasandi hästi kavandatud ja tugevdatud rahalisel toetusel. Kultuuriline ja keeleline mitmekesisus, meie kultuuripärand ning ühised väärtused – võrdsus ja demokraatia – määravad Euroopa identiteedi ning neid toetatakse ka järgmises pikaajalises eelarves. Kultuuri, meedia ja kodanikuühiskonna toetamine programmi AgoraEU raames tagab toetusesaajatele ühiste eeskirjade ja rahastamiskorra kaudu lihtsama juurdepääsu.

Õigusprogramm aitab arendada tõhusat, kaasavat ja vastupanuvõimelist Euroopa õigusruumi. Samuti toetab see õigusemõistmise digipööret ELi tasandil.

VII. Inimeste kaitsmine ning valmisoleku ja vastupanuvõime suurendamine

Uue pikaajalise ELi eelarvega pakutakse vahendeid kriisivalmiduse liidu ja Euroopa sisejulgeoleku strateegia rakendamiseks.¹³¹⁴ Hiljutised katastroofid ja kriisid, sealhulgas

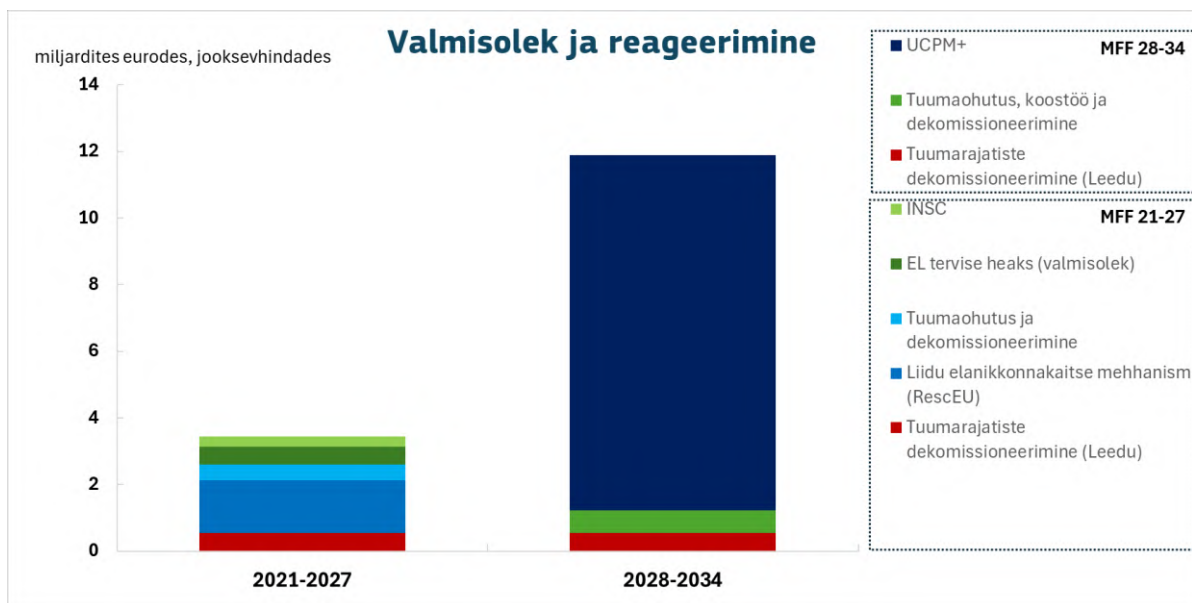
¹³ Ühisteatis Euroopa Parlamendile, Euroopa Ülemkogule, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele ELi kriisivalmiduse strateegia kohta (JOIN(2025) 130 final).

¹⁴ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Euroopa sisejulgeoleku strateegia ProtectEU“ (COM(2025) 148 (final)).

pandeemia, sõda Ukrainas ja energiakriisid, ja paljud julgeolekuohud on näidanud ELi ja liikmesriikide koordineeritud tegevuse lisaväärtust valmisoleku tugevdamisel ja meie sisejulgeoleku kaitsmisel. ELi järgmise pikaajalise eelarvega tugevdatakse ELi ennetus-, valmisoleku- ja reageerimissuutlikkust ning investeeritakse ohutusse ja turvalisse Euroopasse.

Niinistö aruandes¹⁵ on toodud esile liidu ees seisvad arvukad ohud ja esitatud konkreetsed soovitused selle kohta, kuidas ennetada ELi või mõnda selle liikmesriiki mõjutavaid suuri kriise ja neile reageerida. Tulevases pikaajalises eelarves käsitletakse kõiki kriisiohje aspekte: ennetamine, valmisolek, reageerimine ning ELi valmisolekuvahendite taastamine ja ajakohastamine märkimisväärse rahalise toetusega ELi eelarvest.

Uus liidu elanikkonnakaitse mehhanism ning liidu toetus tervisealasteks hädaolukordadeks valmisolekule ja neile reageerimisele kasutavad ära sünergiat ELi elanikkonnakaitse ning tervisealasteks hädaolukordadeks valmisoleku ja neile reageerimise meetmete vahel. Mitmeaastase finantsraamistiku puhul, mis põhineb lõimitud valmisoleku põhimõttel, teeb komisjon ettepaneku suurendada selle valdkonna rahastamist viis korda – 10,7 miljardi euron. Liidu elanikkonnakaitse mehhanism tagab reageerimisvõime, sealhulgas varude arendamise ja säilitamise kõigis asjaomastes sektorites ELi tasandil, täiendades riiklike jõupingutusi. Oluliselt tugevdatud liidu elanikkonnakaitse mehhanism koos tervisealasteks hädaolukordadeks valmisoleku ja neile reageerimisega tagab parema valdkondadevahelise koordineerimise ja kõrvaldab võimekuse puudujäägid hädaolukordades, mis tulenevad näiteks kliimamuutustest, muutuvast julgeolekuolukorrast, sealhulgas elutähtsa taristu puhul, ja muutuvast üleilmsest tervishoiuolukorrast.

Järgmise finantsraamistiku struktuuri on integreeritud lõimitud valmisoleku põhimõte. Lisaks liidu elanikkonnakaitse mehhanismi pakutavale keskele ELi võimekusele toetatakse riiklike ja piirkondlike partnerluskavadega investeringuid ja reforme, et tõhustada kriiside ennetamist ja nendeks valmisolekut liikmesriikide ja piirkondade tasandil. ELi rahastust toetatakse katastroofidele ja ootamatutele sündmustele reageerimist, et täiendada riiklike

¹⁵ Niinistö, S. (2024), „[Safer together – Strengthening Europe’s Civilian and Military Preparedness and Readiness](#)“ (Ühiselt turvalisem – Euroopa tsiviil- ja sõjalise valmisoleku tugevdamine).

rahaeraldisi või rahastada meetmeid otse ELi tasandil. Euroopa Konkurentsivõime Fond suurendab ELi valmisolekut ja strateegilist autonoomiat peamistes sektorites, ka seoses tehnoloogiate ja taristutega. Sellega toetatakse tööstusvõimekuse ja tiptasemel tehnoloogiate arendamist (nt Copernicuse programmi, Galileo programmi ja IRIS² kriisitoetuse vahendid; tervishoiualane innovatsioon ja tootmine), aidates sel moel tugevdada ELi vastupanuvõimet, sealhulgas investeringutega elutähtsa taristu kaitseks. Instrument „Globaalne Euroopa“ pakub terviklikke vahendeid kolmandates riikides tegutsemiseks.

Julgeolek on kõigi meie vabaduste tugisammas. ELi liikmesriikide suutlikkus tagada oma kodanikele julgeolek sõltub ühtselt Euroopa lähenemisviisist meie sisejulgeoleku kaitsmisele. ELi uue pikaajalise eelarvega aidatakse Euroopal täita oma pikaajast lubadust tagada rahu ja stabiilsus. Euroopa sisejulgeoleku strateegias on sätestatud, et EL on pühendunud ohutuma ja turvalisema Euroopa tagamisele kõigi kodanike jaoks.

Uus pikaajaline eelarve toetab pühendumist ohutumale ja turvalisemale Euroopale. Selleks toetatakse elutähtsa taristu vastupidavust, võimaldatakse liikmesriikide hädaabiteenistuste koostööd ELi sisejulgeolekut ähvardavatele ohtudele reageerimisel, ajakohastatakse teabevahetus- ja koostöösüsteeme ning edendatakse ühist reageerimist rasketele kuritegudele, sealhulgas terrorismile ja organiseeritud kuritegevusele. ELi uus pikaajaline eelarve võimaldab ka tihendada koostööd kolmandate riikidega, et toetada instrumendi „Globaalne Euroopa“ kaudu liidu sisejulgeolekut.

Liit toetab jätkuvalt tuumaohutust. See hõlmab rahvusvahelist koostööd tuumaohutuse valdkonnas ning Leedu ja ELi enda tuumarajatiste dekomissioneerimist. Tuumarajatiste dekomissioneerimine ELi toel Bulgaarias ja Slovakkias peaks lõppema 2027. aastaks. ELi eelarvest toetatakse töötajate ja üldsuse tervise kaitset, tuumaohutust ja keskkonnaseisundi halvenemise vältimist.

VIII. Tänapäevane ja tõhus avalik haldus Euroopas

Töötajate arvu vähendamine 5 % võrra aastatel 2013–2017, millele järgnes pikaajaline stabiilse töötajate arvuga periood, on toonud kaasa halduskulude olulise kokkuhoiu, kuid tekitanud ka märkimisväärse suutlikkuse puudujäägi komisjonis ja talitluspidevusega seotud riske. Kiiresti arenev majanduslik ja ülemaailmne olukord on tekitanud uusi poliitilisi vajadusi ning komisjonile on antud uusi algatusõigusi ja ülesandeid, mis nõuavad lisavahendeid. Nende uute ülesannete täitmiseks peab komisjonil olema piisav arv sobivate oskustega töötajaid. See tähendab ka seda, et komisjon peab suutma ligi meelitada parimaid talente ja parandama oma töötajate geograafilist tasakaalu.

2021.–2027. aasta finantsraamistiku muutmise¹⁶ ajal hindas komisjon kõigi ELi institutsioonide vajadusi, mis tulenevad uutest ülesannetest, ning vajadust küberturvalisuse alaste eksperditeadmiste järele. Pärast mitmeaastase finantsraamistiku muutmissettepaneku esitamist on vastu võetud täiendavaid seadusandlikke algatusi, ilma et oleks suurendatud töötajate arvu. Ka teised ELi institutsioonid on seisnud silmitsi uute probleemidega, eelkõige seoses turvalisuse, tehisintellekti ja uute õiguslike kohustustega, mis

¹⁶ SWD(2023) 336 final.

on nende suutlikkuse proovile pannud. Märkimisväärne puudujääk valitseb ka küberturvalisuse valdkonnas, arvestades rünnete arvu ja tõsiduse suurenemist.

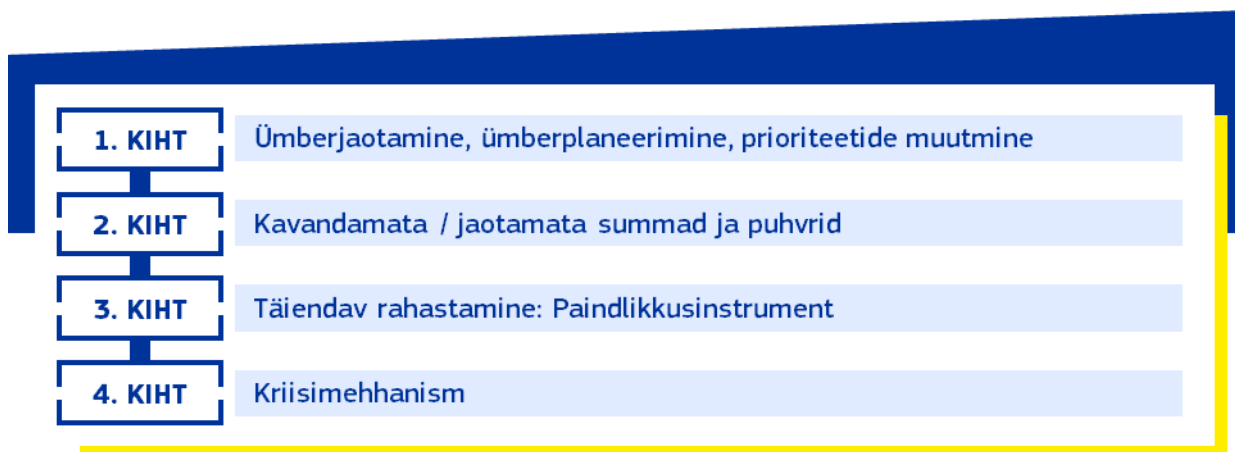
Seepärast tehakse ettepanek näha kooskõlas seadusandlike ettepanekutega ette töötajate arvu suurendamine 2 500 ametikoha võrra halduskulude rubriigis uue perioodi esimese kolme aasta jooksul, et katta kindlakstehtud vajadusi ja olla valmis võimalikeks arenguteks kuni 2027. aastani. Kui töötajate arvu järgmise perioodi esimestel aastatel järkjärgult suurendataks, oleksid komisjonil vajalikud ressursid, et tagada praeguste programmide nõuetekohane rakendamine ja lõpetamine, kiirendada uue põlvkonna programmide käivitamist ja valmistada liit ette tulevasteks laienemisteks. Tulevikku vaadates peaks kavandatud lihtsustamine ja programmide arvu vähendamine suurendama tõhusust, mis aitab arvesse võtta järgmise pikaajalise eelarve raames tekkida võivaid uusi ülesandeid. Koos komisjoni ülesehituse ja tegevuse põhjaliku läbivaatamisega peaks see viima olukorrani, kus institutsioon suudab lahendada tulevase probleeme parima võimaliku personalistruktuuri ja paindliku tegutsemisega.

Töötasudega mitteseotud kulude puhul on järgmise finantsraamistiku jooksul võimalik säilitada iga-aastane 2 % suurune kasv, tingimusel et lähtepunktis võetakse arvesse tegelikke vajadusi. Mitmed institutsioonid kavandavad lähiaastatel suuri ehitustöid. Vaja on asjakohaseid investeeringuid infotehnoloogiasse, sealhulgas küberturvalisusse, mis lõppkokkuvõttes aitab tulevase kulusid ratsionaliseerida. Ning lõpetuseks peab Euroopa välis teenistusel olema võimalik tagada delegatsioonide julgeolek. Järgmises pikaajalises eelarves tuleb arvesse võtta hinnamuutuste ebakindlust, mis mõjutab eelkõige püsikulusid ja muid juriidilisi kohustusi (vt 3. jagu).

3. PAINDLIKUM ELi EELARVE

ELi järgmine pikaajaline eelarve on paindlikum, see ühendab stabiilsuse ja prognoositavuse struktuursema suutlikkusega kohaneda muutuvate vajaduste ja prioriteetidega. ELi järgmine pikaajaline eelarve peab sobima mitte ainult 1. jaanuaril 2028, vaid kogu selle täitmise ajal kuni 2034. aastani ja pärast seda: see peab olema tulevikukindel.

Järgmise pikaajalise eelarve puhul on määrava tähtsusega paindlikkus. Paindlikkus on keske tähtsusega selle tagamiseks, et ELi eelarve oleks tulevikukindel, reageerimisvõimeline ja asjakohane kogu selle kestuse jooksul. Järgmine pikaajaline eelarve vajab paremat tasakaalu investeeringute prognoositavuse ja paindlikkuse vahel, et kohendada kulutuste fookust ning reageerida ootamatutele vajadustele ja kriisidele. Prognoositavus tagatakse alati selliste investeeringute puhul nagu suured energia- ja transpordiinvesteeringud ning investeeringud teadusuuringutesse ja innovatsiooni, mis nõuavad toetusesaajatelt, projektiarendajatelt ja korraldusasutustelt pikaajalist planeerimist. Samal ajal lihtsustab rubriikide ja programmide arvu vähendamine ette ära planeerimata ressursside ümberpaigutamist programmide sees ja vahel. Suurenevad võimalused vahendite ülekandmiseks ELi eelarveprogrammide tegevussuundade või harude vahel. Lisaks tugevdatakse spetsiaalseid paindlikkusvahendeid ja -instrumente.

Järgmisel finantsraamistikul on lihtsam struktuur, milles on vähem programme, rohkem programmiväliseid summasid ning mehhanisme ja sisseehitatud reserve, mis võimaldavad muutuvatele vajadustele paremini, kiiremini ja vähem häirivalt reageerida. Ümberpaigutamist programmide sees ja vahel hõlbustatakse eelarvesise jäikuse vähendamisega, säilitades samal ajal stabiilsed tingimused pikaajalisteks investeeringuteks. Katastroofidele reageerimist tõhustatakse, integreerides praegused vahendid finantsraamistiku ülemmääradesse ja programmidesse reserve ja puhvrite kujul ning luues lihtsustatud menetlused rahaliste vahendite ümbersuunamiseks. Erivahendeid, mis ületavad ülemmäärasid, ratsionaliseeritakse, ning paindlikkusinstrumendi kaudu toetatakse uusi või ootamatuid vajadusi, kui muud paindlikkusmeetmed ei ole kättesaadavad. Paindlikkusinstrument sisaldab lisaks kindlale aastasele summale summasid, mis on võrdsed eelmisel aastal vabastatud kulukohustustega ning eelmisel aastal eelarvesse kantud netotrahvidega¹⁷.

Viimased aastad on samuti näidanud, et tõsiste kriiside, raskuste ja ohtude sagedus, tõsidus ja ulatus on suurenenud. Praeguse eelarvestruktuuri jäikus on piiranud liidu reageerimist sellistele kriisidele. See on toonud esile selle, kui oluline on tagada, et liidul oleksid paindlikud ja asjakohased vahendid kriisidele reageerimiseks.

Luuakse uus erakorraline ja ajutine mehhanism, et reageerida liitu või selle liikmesriike mõjutavate ränkade kriiside või raskuste või nende tõsise ohu tagajärgedele. Selle erakorralise kriisivahendiga antakse liikmesriikidele üksnes tulevase pikaajalise eelarve perioodiks laene, mis on tagatud ELi võetud laenudega, kui peaks tekkima tõsine kriis. Kõnealuse erakorralise ja sihipärase kriisidele reageerimise vahendi kasutuselevõtmise otsustab nõukogu pärast Euroopa Parlamendilt nõusoleku saamist ning võttes arvesse kriisi eripära ja vajadusi. Nõukogu annab komisjonile loa võtta vastavalt vajadusele ja sõltuvalt asjaoludest kapitaliturgudelt liikmesriikidele antavate laenude summa ulatuses laenu. Järgmine pikaajaline eelarve peab olema valmis suure kriisi korral kiiresti ja tõhusalt reageerima. Kriisidele reageerimise vahendi rakendamine tagab institutsioonilise tasakaalu, sealhulgas Euroopa Parlamendi nõuetekohase ja piisava kaasamise kaudu.

Uus poliitiline juhtimismehhanism tagab paindlike vahendite eraldamisel tugeva institutsioonidevahelise juhtimise. Paindlikkust toetavad tugev juhtimine ja läbipaistev protsess, kus Euroopa Parlament ja nõukogu suunavad ELi programmide investeerimisprioriteete. Kuna eelarve on paindlikum, peavad Euroopa institutsioonid

¹⁷ Komisjon teeb õigeaegselt ettepaneku finantsmääruse muutmiseks, et pikendada selle artikli 48 lõikes 2 sätestatud negatiivse tulu käsitlemist pärast 2027. aastat.

määrama kindlaks peamised rahastatavad prioriteedid, mis on seejärel iga-aastase eelarvemenetluse aluseks. Juhtimismehhanism hoiab ELi eelarve tihedamalt kooskõlas liidu prioriteetidega ja võimaldab paindlikumalt reageerida kiiresti muutuvale reaalsusele. Seda toetab integreeritud strateegiaaruanne, mis tugineb olemasolevatele valdkondlikele protsessidele ja aruannetele, nagu Euroopa poolaasta, uus konkurentsivõime koordineerimise töövahend, energialiidu olukorda käsitlev aruanne, riiklikud energia- ja kliimakavad, keskkonnapoliitika rakendamise läbivaatamine ning ühtse turu ja konkurentsivõime aruanne. Aruandes määratakse peamiste poliitikavaldkondade kaupa kindlaks ELi tasandi prioriteedid, mille Euroopa Parlament, nõukogu ja komisjon peavad läbi arutama ja heaks kiitma.

Eelarve suutlikkus ei tohiks sõltuda ootamatutest inflatsioonišokkidest. Viimastel aastatel on ELi eelarve ostujõudu oluliselt mõjutanud kiire inflatsioon¹⁸. See on toonud kaasa piirkondlike omavalitsuste, põllumajandustootjate või teadlaste eelarve vähenemise. Järgmise pikaajalise eelarve puhul teeb komisjon ettepaneku, et ülemmäärad põhineksid jätkuvalt kindlaksmääratud 2 % deflaatoril, kui ELi inflatsioon jääb vahemikku 1–3 %. Kui tegelik inflatsioon on alla 1 % või üle 3 %, tehakse kohandus tegeliku inflatsiooni alusel, tagades, et see ei mõjuta põhjendamatult ELi eelarve suutlikkust.

Kuigi paindlikkus võimaldab kohaneda muutuvate oludega, on toetusesaajate ja liikmesriikide finantsplaneerimise jaoks vajalik prognoositavus. Komisjoni ettepanekute mitmed aspektid parandavad prognoositavust järgmise pikaajalise eelarve raames, alustades ülemmäärasid ületavate rahastamisvahendite vähendamisest ja ratsionaliseerimisest. Taasterahastu „NextGenerationEU“ tagasimaksed on prognoositavamad kui praegusel perioodil, kuna uusi netovõlakirju ei emiteerita. Refinantseerimistehingutest tulenev ülejäänud volatiilsus kaetakse täielikult taasterahastu „NextGenerationEU“ tagasimaksede kindlaksmääratud iga-aastase rahastamispaketiga, mis hõlmab nii intressi kui ka põhisummat.

¹⁸ Seda rõhutas Euroopa Kontrollikoda oma [2022. aasta aruannetes ELi 2022. aasta eelarve täitmise ning 9., 10. ja 11. Euroopa Arengufondist \(EAF\) eelarveaastal 2022 rahastatud tegevuste kohta](#).

4. LIHTSAM JA MÕJUKAM ELi EELARVE

ELi eelarve koostamisel peetakse eelkõige silmas vahendite lõppsaajaid. ELi rahalistele vahenditele juurdepääsu eeskirjade ja protsesside lihtsustamine ja ühtlustamine vähendab ELi vahendite saajate ja toetusesaajate, eelkõige väikeettevõtjate koormust. Lihtsustatud eeskirjade ja auditikorra puhul saavad projektiarendajad keskenduda tulemuste saavutamisele.

Toetusesaajate juurdepääs ELi rahalistele vahenditele muutub lihtsamaks. Tuginedes rahastamis- ja hankeportaali ning STEPi portaali kogemustele, koondatakse ühte portaali teave rahastamisvõimaluste kohta. See pakub ELi projektiarendajatele ühtse juurdepääsu teabele. Ühtlustatakse nõustamis- ja ettevõtlusalaseid tugiteenuseid. See vähendab aega, mis kulub rahastamisvõimaluste kohta asjakohase teabe leidmiseks.

Järgmisel finantsraamistikul on lihtsam ülesehitus ja vähem programme, mis vähendab halduskoormust. See vähendab kattuvusi, maksimeerib koostoidet ja mastaabisäästu ning suurendab eelarve selgust nii kodanike kui ka sidusrühmade jaoks. Lisaks vähendab halduskoormust stabiilsete õigusraamistike loomine eelarve jagatud, otsese ja kaudse täitmise raames. Riiklike ja piirkondlike partnerluskavadega saavutame programmidokumentide märkimisväärse vähenemise võrreldes praeguse olukorraga, kus paljude eri fondide jaoks tuleb koostada arvukalt kavasid ja tööprogramme. See vähendab riiklike ja piirkondlike haldusasutuste koormust.

Mõju suurendamiseks toetub ELi uus pikaajaline eelarve suures osas tulemuspõhisele rahastamisele. See suunab tähelepanu peamisele: selle tagamisele, et investeeringud annavad soovitud tulemusi. Tulemuspõhise rahastamisega, mille puhul saab raha välja maksta vaheetappide lõpuleviimiseks, tagatakse, et ELi rahalised vahendid jõuavad kiiremini reaalmajandusse. Lihtsustatud kuluvõimaluste ja kuludega sidumata rahastamise laiem kasutamine vähendab märkimisväärselt vahendite saajate aruandluskohustust, kuna keskendutakse pigem projektide tulemuste kui kulude kontrollimisele.

Rahastamisvahendite ja eelarveliste tagatiste laiem kasutamine suurendab finantsvõimendust ja võimaldab ELi eelarvel mängida suuremat rolli erainvesteeringute riskide vähendamisel ja institutsionaalsete investorite poolse rahastamise võimaldamisel. Erasektori partnerid ja erasektori investeeringud on paljude poliitikavaldkondade ja programmide puhul üha olulisemad. Seetõttu muutuvad eelarvelised tagatised, rahastamisvahendid ja segarahastamistoimingud (tagasimakstava toetuse ja toetuskomponendi kombineerimine) rahastamisvahendite lahutamatuks osaks, et toetada selliseid tooteid nagu riskikapitalilaenud, laenud ja omakapitaliinvesteeringud.

Rahastamisvahendite ja eelarveliste tagatiste suurema kasutamisega kaasneb lihtsustatud juhtimine. Ühtlustatud tehnilised eeskirjad nii sise- kui ka välisprogrammide jaoks edendavad eelarve sidusust ja vähendavad rakenduspartnerite halduskoormust. Euroopa Konkurentsivõime Fondi raames luuakse ühtne eelarvetagatis sisepoliitika jaoks, kuid see on kättesaadav ka teistele programmidele. Sellega kaasneb eraldi tagatis välispoliitika jaoks, mis kehtestatakse instrumendi „Globaalne Euroopa“ raames. Avatud struktuur, mis võimaldab koostööd mitmesuguste rahvusvaheliste finantsasutustega, nagu Euroopa Investeeringuspank, Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupank, riiklikud tugipangad ja arengut rahastavad asutused, jääb ELi pikaajalise eelarve oluliseks tunnusjooneks.

ELi järgmise pikaajalise eelarve mõju suurendab veelgi strateegiliste laenude andmine liikmesriikidele ja instrumendi „Globaalne Euroopa“ raames ka kolmandatele riikidele,

mis võimendab veelgi ELi finantsstruktuuri. See suurendab ELi eelarve mõju, tuues kaasa täiendavaid rahalisi vahendeid ELi poliitiliste eesmärkide toetamiseks edasilaenamise kaudu ning lahendades samal ajal riigipõhiseid probleeme. Selline lisatoetus tehakse liikmesriikidele kättesaadavaks nende esialgse kava koostamisel, et neil oleks juurdepääs rahastamisele, mis vastab nende vajadustele ja ambitsioonidele.

Suurem kooskõla ELi ja riiklike investeerimisprioriteetide vahel suurendab rahastamise mõju ja tulemuslikkust. Tulevased riiklikud ja piirkondlikud partnerluskavad aitavad ELil, liikmesriikidel ja piirkondadel ühtlustada oma investeerimis- ja reformiprioriteete. Nendes partnerlustes on ühendatud ELi ja riiklik kaasrahastamine, et rahastada algatusi, mis teenivad ELi prioriteete ning vastavad samal ajal kohalikele vajadustele.

Tõhustatud tulemusraamistik toetab ELi poliitiliste prioriteetide saavutamist ja parandab läbipaistvust. Sellega tagatakse, et horisontaalseid prioriteete kohaldatakse kogu ELi eelarves järjepidevalt, sealhulgas kliima ja elurikkuse, olulise kahju ärahoidmise põhimõtte, sotsiaalpoliitika ja soolise võrdsuslikkuse valdkonnas.

Üldine kliima- ja keskkonnakulutuste eesmärk, milleks on vähemalt 35 % kogueelarvest, aitab suunata toetust Euroopa roheleppe eesmärkide saavutamisele. Tulemusraamistikuga nähakse ette ka ühtsed ja proportsionaalsed eeskirjad põhimõtte „ei kahjusta oluliselt“ rakendamiseks kõigis ELi programmides.

Tulemusraamistik kujutab endast olulist lihtsustamist, sest sellega vähendatakse järelevalve ja aruandlusega seotud halduskoormust. Kõigi asjaomaste programmide suhtes kohaldatakse ühtset kulude ja tulemuste järelevalve süsteemi, mis võimaldab saada põhjaliku ülevaate sellest, kuhu ELi vahendeid eraldatakse ja mis tulemusi need annavad. Raamistikuga asendatakse enam kui 5 000 näitajat ligikaudu 900st väljund- ja tulemusnäitajast koosneva ühtlustatud kogumiga, koondatakse 32 programmipõhist aruannet üheks iga-aastaseks haldus- ja tulemusaruandeks ning ühendatakse rohkem kui 30 eelarve kohta teavet pakkuvat veebiportaali üheks kasutajasõbralikuks kontaktpunktiks („Ühtne portaali“). Nõnda vähendatakse toetusesaajate koormust ja parandatakse üldsuse juurdepääsu eelarveteabele. Kooskõlas Euroopa Kontrollikoja soovitustega tagab see, et ELi eelarve tulemuslikkust ja tõhusust on võimalik järjepidevalt hinnata¹⁹.

5. ÕIGUSRIIK, PÕHIÕIGUSED JA LIIDU FINANTSHUVIDE KAITSE

Õigusriigi põhimõtte järgimine on kõigi vahendite saamise vältimatu eeltingimus. On oluline, et ELi kulutustel oleksid õigusriigi põhimõtte järgimist kindlustavad tugevad kaitsemeetmed, et tagada ELi finantshuvide kaitse. Samal ajal näitavad kogemused praeguste rahastamisvahenditega, et ELi rahaline toetus õigusriiki tugevdavatele investeringutele ja reformidele võib pakkuda tõelist lisaväärtust. Riiklike ja piirkondlike partnerluskavadega tagatakse tugev seos õigusriigi olukorda käsitlevas aastaaruandes esitatud soovitude ning sellistele sihipärastele reformidele ja meetmetele antava toetuse vahel, mis suurendavad institutsioonilist ja kodanikuühiskonna suutlikkust õigusriigi põhimõtte järgimisel. Õigusriigi reformidele antava rahalise toetuse kombineerimine kaitsemeetmete ja tingimuste range

¹⁹ Kontrollikoja ülevaade 03/2025 „Võimalused 2027. aasta järgseks mitmeaastaseks finantsraamistikuks“.

kohaldamisega tagab, et ELi eelarve on kaitstud ja seda kasutatakse demokraatial, õigusriiklusel ja põhiõigustel põhineva liidu eesmärkide saavutamiseks.

Riiklike ja piirkondlike partnerluste jaoks on vaja, et liikmesriigid järgiksid õigusriigi põhimõtteid ja põhiõiguste hartat. Tuginedes ühissätete määruse ning taaste- ja vastupidavusrahastu omadustele, võimaldab see rahal liikuda, kui õigusriigi põhimõtete ja põhiõiguste harta järgimise põhitingimused on täidetud. Nagu praegu taasterahastu „NextGenerationEU“ puhul, peaks ka järgmises finantsraamistikus olema võimalus blokeerida maksed, kui esineb süsteemseid puudusi õigusriigi toimimises, näiteks peatades haridusasutuste rahastamise, kui on probleeme akadeemilise vabadusega seotud põhiõigusega.

ELi eelarvest toetatakse ka reforme, mis tugevdavad õigusriiki liikmesriikides kooskõlas õigusriigi olukorda käsitlevas aastaaruandes esitatud soovitustega. See annab kõigile liikmesriikidele positiivse stiimuli tugevdada oma suutlikkust järgida õigusriigi põhimõtet, säilitades ja arendades edasi avatud, õigustel põhinevat, demokraatlikku, võrdõiguslikku ja kaasavat ühiskonda, ning edendada ja toetada õigusriigi põhimõtet kohtusüsteemide, korruptsioonivastaste raamistike, meedia mitmekesisuse ning tõhusa kontrolli- ja tasakaalustussüsteemi tugevdamise ning avaliku halduse ja institutsioonilise suutlikkuse tõhustamise kaudu.

Finantsmäärusega tagatakse liidu finantshuvide kaitse ja nõutakse, et liikmesriigid tagaksid **põhiõiguste harta** järgimise ja austaksid ELi lepingu artiklis 2 sätestatud liidu väärtusi, mis on eelarve täitmisel asjakohased. Lisaks kaitseb **õigusriigi tingimuslikkuse määrus**, mis ei ole ajaliselt piiratud, jätkuvalt ELi eelarvet õigusriigi põhimõtete rikkumise eest. See on meie viimane kaitsemeede, mida kohaldatakse kõigi ELi programmide suhtes.

Suurendatakse ELi eelarvest toetuse saajaid käsitleva teabe läbipaistvust. Alates 2028. aastast avaldatakse teave ELi vahendite saajate kohta keskses andmebaasis komisjoni veebisaidil. Selleks et kaitsta ELi eelarvet, eelkõige väärkasutuse eest, mille eesmärk on propageerida radikaalseid/äärmuslikke seisukohti liikmesriikides, on komisjon valmis kaaluma uusi protsesse või meetmeid, mille abil teha ELi rahaliste vahendite saajatele põhjalik riskipõhine kontroll, tegemaks kindlaks julgeolekuriskid ja ELi väärtustega kokkusobimatuse. Kooskõlas 2024. aastal muudetud finantsmäärusega on ELi rahastamisest ilmajätmise uue põhjusena lisatud süüdimõistmine diskrimineerimisele, vaenule või vägivallale õhutamise eest, ning seda hakatakse põhjalikult kohaldama. Varajase avastamise ja menetlusest kõrvalajätmise süsteemi, mis kaitseb ELi eelarvet pettuste ja õigusnormide rikkumiste eest, laiendatakse fondidele, mida rakendatakse eelarve jagatud täitmise raames.

ELi eelarve peab tuginema usaldusväärsele auditi- ja kontrollistrateegiale, sealhulgas komisjoni ja Euroopa Kontrollikoja tihedale koostööle, tagamaks, et ELi vahendeid kasutatakse kooskõlas kohaldatavate eeskirjadega. Riiklike ja piirkondlike partnerluste puhul tugineb komisjon liikmesriikide tehtud kontrollidele ja täiendab neid oma kontrollidega, milles keskendutakse süsteemidele, mille liikmesriigid on kehtestanud ELi finantshuvide range kaitse tagamiseks. Samuti kombineeritakse selles maksete seaduslikkuse ja korrektsuse eel- ja järelkontrolle, st eesmärkide ja sihtide rahuldavat täitmist, alustades liikmesriikide esitatud kavade analüüsist ning kontrollides seejärel esitatud maksetaotlusi ja viies läbi järelauditeid.

Pettustevastase võitluse struktuuri käimasolev läbivaatamine tagab, et kõik asjaosalised, sealhulgas OLAF, Euroopa Prokuratuur ja Europol, teevad tihedamat koostööd, et võidelda ELi eelarvet mõjutavate õigusnormide rikkumiste, pettuse ja korruptsiooni vastu. See põhjalik

läbivaatamine, millesse on kaasatud kõik asjaomased osalejad ELi pettustevastase võitluse struktuuris, loob rohkem sünergiat ja tõhusust, vältides dubleerimist pettustevastase võitluse igas etapis: pettuste ennetamine, avastamine, uurimine ja kõrvaldamine ning asjaomaste summade, sealhulgas ELi eelarvega seotud summade sissenõudmine.

6. AMBITSIOONIKAS ELi EELARVE, MIDA RAHASTATAKSE AJAKOHASTEST TULUDEST

ELi eelarve finantssuutlikkus peab olema vastavuses liidu ambitsioonidega. Liidu mitmed siseprobleemid ning suurenenud geopoliitiline ebakindlus ja tihedam konkurents tähendab, et ELil peab olema piisav eelarve, et saavutada parimaid tulemusi käesolevas teatises kirjeldatud prioriteetsetes valdkondades. Samas tuleb arvestada kohustusi seoses taasterahastu „NextGenerationEU“ laenude tagasimaksmisega alates 2028. aastast.

Komisjon teeb ettepaneku ELi pikaajalise eelarve kohta summas 1,98 triljonit eurot, mis vastab 1,26 %-le ELi kogurahvatulust. Eelarve kulu- ja tulupool on ühe mündi kaks külge. Kiireloomulised probleemid koos rangete finantspiirangutega annavad nüüd ainulaadse võimaluse eelarve kulu- ja tulupoolt ajakohastada, mida on hädasti vaja.

Selleks et toetada ambitsioonikamat mitmeaastast finantsraamistikku, mis vastab tulemuslikult liidu strateegilistele prioriteetidele, ja tagada taasterahastu „NextGenerationEU“ tagasimaksed, on otsustava tähtsusega uued omavahendid. Vaja on ühiseid rahalisi jõupingutusi, mida ei saa katta üksnes liikmesriikide osamaksudega. Uute omavahendite kasutuselevõtt vähendab liikmesriikide koormust ja tagab ELi ühise poliitika kestliku rahastamise, hoides samas liikmesriikide osamaksud üldiselt stabiilsena. ELi eelarve peab looma Euroopa lisaväärtust kõigi jaoks, kuid nõuab ka ühiste prioriteetide ühist rahastamist.

Seepärast teeb komisjon uue pikaajalise eelarve ettepaneku osana ettepaneku võtta vastu uus omavahendite otsus. Kõnealuse ettepanekuga ajakohastatakse ja mitmekesistatakse ELi eelarve tuluallikaid. Samal ajal teeb komisjon ettepaneku suurendada omavahendite ülemmäära maksete puhul 1,75 %-le EL 27 kogurahvatulust, et võtta arvesse suuremaid rahastamisvajadusi ja tagada eelarves piisav varu, et liit saaks igal juhul täita oma finantskohustusi.

Institutsioonidevahelise kokkuleppega on püütud pidada läbirääkimisi uute omavahendite üle pärast 2020. aastat. Need läbirääkimised on jäänud soiku. Läbirääkimistele uue hoo andmiseks on komisjon läbi vaadanud kogu ELi eelarve tulude poole. See hõlmab uute omavahendite kategooriate kehtestamist ja olemasolevatesse omavahenditesse sihipäraste kohanduste tegemist. ELi eelarve rahastamist saab suurendada ka muude tuluallikate kasutuselevõttuga. Kavandatud pakett on kooskõlas ELi poliitiliste prioriteetidega ja põhineb kehtivatel õigusaktidel või omavahendite otsusel ning seda saab rakendada mõistliku halduskoormusega.

Uued omavahendid ELi prioriteetide rahastamiseks

Heitkogustega kauplemise süsteemil põhinev omavahend on tihedalt seotud liidu kliimaeesmärkidega ja sellel on suur tulupotentsiaal. Võimalikul heitkogustega kauplemise süsteemi omavahendil on ainulaadsed eelised kohese kättesaadavuse ja piisava

ulatuse poolest. Kuigi 30 % tuludest läheks ELi eelarvesse, laekuks suurem osa saastekvootide enampakkumisest saadavast tulust jätkuvalt liikmesriikide eelarvesse.

Süsiniku piirimeetme omavahendit võib käsitada heitkogustega kauplemise süsteemi välismõõtmena ning seetõttu on sellega seotud omavahend jätkuvalt paketi lahutamatu osa. Süsiniku piirimeetmega tagatakse, et ELi suunatud impordi suhtes kohaldatav impordi süsinikuhind on samaväärne liidusisese toodangu süsinikuhinnaga.

Uus omavahend, mis põhineb kogumata elektroonikaromude kogusel, annaks positiivseid keskkonnatulemusi, toetades samas liidu strateegilist autonoomiat kriitiliste toormete valdkonnas. Elektri- ja elektroonikaseadmete romud ehk elektroonikaromud on üks kiiremini kasvavaid jäätmevooge. Kuna elektroonikaromud sisaldavad olulisi kriitilisi toormeid, on ringlussevõtul ja korduskasutusel tähtis roll välismaistest tarnijatest sõltuvuse vähendamisel. Kuigi ringlussevõtu valdkonnas on tehtud märkimisväärsed edusamme, jääb kogumismäär liidu eesmärkidest oluliselt allapoole. Riiklik osalus, mis põhineb liikmesriikide esitatud andmetel kogumata jäätmete kohta, stimuleerib jäätmete vähendamist ja soodustab liigiti kogumist.

Kavandatava Euroopa ettevõtluse omavahendi raames panustavad ettevõtjad ELi eelarve rahastamisse. Mitme ELi rahastamisprogrammiga toetatakse ettevõtete ajakohastamist, uuendamist ja laiendamist. ELi uus pikaajaline eelarve suurendab konkurentsivõimet ja majanduskasvu ning parandab ettevõtluskeskkonda eelkõige Euroopa Konkurentsivõime Fondi kaudu tehtavate pikaajaliste investeeringute abil. Kõnealune omavahend ei kehti põhimõtteliselt VKEdes suhtes.

Tubakaaktsiisi omavahend toetaks ELi tervishoiupoliitika eesmärke ja teeniks samas ELi eelarvesse tulu. Liidus kehtivad erinevad maksustamissüsteemid avaldavad negatiivset mõju liikmesriikide strateegiale vähendada tubakatoodete tarbimist maksustamise kaudu. Tubakaaktsiisi omavahendi ettepanek täiendab tubakaaktsiisi direktiivi eelseisvat uuestisõnastamist, mille eesmärk on kohandada ELi miinimumaktsiise ja teatavaid traditsiooniliste tubakatoodete kategooriaid, tagades ühtsel turul võrdsed tingimused.

Olemasolevate omavahendite kohandamine

Tehakse ettepanek olemasolevate omavahendite sihipäraseks kohandamiseks, et säilitada ELi eelarve tulubaas. Traditsioonilisi omavahendeid, mis koosnevad peamiselt tollimaksudest, koguvad liidu nimel liikmesriigid. Lisaks tehakse ettepanek suurendada praeguse finantsraamistiku kohaldamise alguses kehtestatud ringlusse võtmata plastpakendijäätmetel põhineva omavahendi ühtset sissenõudmismäära, et võtta arvesse inflatsiooni arengut.

Muud tulud

ELi eelarvet saab rahastada ka muudest tuludest. Muud tulud täiendavad omavahendeid. Need suunatakse otse ELi eelarvesse ja need vähendavad survet liikmesriikide osamaksudele. Muu lisatulu saadakse näiteks kehtiva ETIASi tasu suurendamisest, et viia see kooskõlla teistes jurisdiktsioonides kohaldatava tasuga. Komisjon jätkab ka tööd selle nimel, et kehtestada uued tasud seoses liidu poliitikaga.

7. KOKKUVÕTE

Läbirääkimised mitmeaastase finantsraamistiku 2028–2034 üle annavad liidule võimaluse kinnitada ühiseid püüdlusi ja anda liidule vahendid oma ühiste eesmärkide saavutamiseks.

Komisjon teeb ettepaneku ambitsioonika, paindliku ja tulevikku suunatud ELi pikaajalise eelarve kohta. See tugineb praeguse raamistiku tugevatele külgedele ja aluspõhimõtetele, muutes selle samas lihtsamaks, paindlikumaks ja mõjukamaks. Kuna liidul on suured ootused saavutada oma eesmärgid ja täita taasterahastu „NextGenerationEU“ raames võetud finantskohustused, siis järkjärgulistest muudatustest ei piisa, et seda keerukat ülesannet lahendada. Seepärast tuleb asju teha teisiti ja tagada, et iga euro aitab Euroopat edasi arendada.

Tugev juhtimine, läbipaistvus ja tugev poliitiline järelevalve on nende ettepanekute iga osa puhul määrava tähtsusega. Komisjon teeb tihedat koostööd Euroopa Parlamendi ja nõukoguga, et saavutada ambitsioonikas, tasakaalustatud ja õigeaegne kokkulepe järgmise mitmeaastase finantsraamistiku ja valdkondlike programmide kohta. Eelarvepädeva institutsioonina aitavad Euroopa Parlament ja nõukogu juhtida pikaajalist eelarvet, tagades selle täieliku kooskõla meie ühiste prioriteetidega kogu selle kehtivusajal.

Sõltumatum Euroopa peab olema valmis ise oma tulevikku kujundama. Liit ei saa oma huvide ja väärtuste kaitsmisel tugineda üksnes teistele. See tähendab, et peame kasutama kõiki olemasolevaid vahendeid oma ühise tegevuskava rakendamiseks ja ambitsioonide elluviimiseks. Tänu ELi eelarvele saab kaasata investeringuid ja viia ellu reforme, mis on liidu tulevase heaolu, ühtekuuluvuse, julgeoleku ja kestlikkuse seisukohast keskse tähtsusega.

Selle teostamiseks on nüüd vaja teha koostööd.

Lisa. 2028.–2034. aasta mitmeaastane finantsraamistik – tabelid

MITMEAASTANE FINANTSRAAMISTIK 2028–2034 (KULUKOHUSTUSED)

Nominaalsummad jooksevhindades, miljonites eurodes	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	Kokku 2028–2034
Majanduslik, sotsiaalne ja territoriaalne ühtekuuluvus, põllumajandus ja maaelu areng, merendus, jõukus ja julgeolek	163 088	160 860	158 053	155 565	152 274	140 140	132 240	1 062 220
Riiklikud ja piirkondlikud partnerluskavad, millest:	135 571	133 134	130 130	127 411	123 879	111 535	103 415	865 075
Uhine põllumajanduspoliitika (UPP) sissetulekutoetus ja kalandus	42 003	41 994	41 985	41 976	41 965	41 908	41 870	293 701
Ränne ja piirihaldus	5 847	5 633	5 407	5 170	4 922	3 945	3 291	34 215
Majanduslik, sotsiaalne ja territoriaalne ühtekuuluvus, sh kalandus, maakogukonnad ja turism	75 768	73 334	70 769	68 074	65 240	53 715	46 065	452 965
p.m. kliimateetmete sotsiaalfond	10 500	10 300	10 100	9 800	9 400	-	-	50 100
Interreg	-	1 753	1 782	1 810	1 840	1 524	1 555	10 264
ELI rahastu - liidu meetmed	10 512	8 951	8 690	8 852	8 353	8 853	9 012	63 223
Unity Safety Net/ põllumajandusreserv	900	900	900	900	901	900	900	6 301
Euroopa Liidu Solidarsusfond	2 766	2 760	2 815	2 872	2 929	2 988	3 047	20 117
HOME temaatiline rahastu	3 401	3 469	3 539	3 609	3 682	3 755	3 830	25 285
Muud (linnad, tööhõive ja sotsiaalne innovatsioon...)	3 505	1 822	1 436	1 471	841	1 210	1 235	11 520
ELI rahastu - reserv	1 172	1 195	1 219	1 243	1 268	1 294	1 319	8 710
Toetus Kuproose türgi kogukonnale	58	63	61	62	64	64	66	438
Detsentraliseeritud asutused, millest:	2 677	2 866	3 048	3 261	3 483	3 676	3 877	22 888
Frontex	1 309	1 421	1 561	1 694	1 827	1 963	2 113	11 688
Europol	320	361	395	430	468	500	531	2 999
NGEU võla tagasimaksmine	24 000	24 000	24 000	24 000	24 000	24 000	24 000	168 000
Varu	782	798	814	831	847	864	881	5 817
Konkurentsivõime, jõukus ja julgeolek	66 875	81 300	83 176	87 312	88 611	90 706	91 614	589 594
Euroopa Konkurentsivõime Fond	42 703	56 663	58 374	70 978	72 286	74 158	75 346	450 508
Euroopa Konkurentsivõime Fond (v.a innovatsioonifond)	42 653	56 613	58 324	61 925	62 343	63 498	63 945	409 301
Programm „Euroopa horisont“	16 243	25 183	26 265	26 891	26 607	27 048	26 765	175 002
Üleminek puhtale energiale ja tööstuse süsinikuhete vähendamine	3 004	3 566	3 636	12 971	13 940	14 737	15 560	67 416
Üleminek puhtale energiale ja tööstuse süsinikuhete vähendamine	2 954	3 516	3 586	3 919	3 997	4 077	4 159	26 210
p.m. innovatsioonifond	50	50	50	9 052	9 943	10 660	11 401	41 206
Vastupanuvõime ja julgeolek, kaitsetööstus ning kosmos	14 733	17 534	17 884	19 544	19 935	20 334	20 741	130 704
Digitaalne juhtpositsioon	6 176	7 350	7 497	8 194	8 358	8 525	8 695	54 793
Tervis, biotehnoloogia, põllu- ja biomajandus	2 547	3 031	3 092	3 378	3 446	3 515	3 585	22 593
Minimimumsumma Euroopa Konkurentsivõime Fond, InvestEU rahastamisvahend & nõustamisteenused, soovituslik toetus rahastamispaletist (osa kogu Euroopa Konkurentsivõime Fondist)	1 143	1 643	1 642	1 643	1 643	1 643	1 643	11 000
Erasmus+	5 261	5 440	5 625	5 819	6 019	6 224	6 439	40 827
Euroopa ühendamise rahastu	10 906	11 290	11 342	11 569	11 982	12 045	12 294	81 428
Euroopa ühendamise rahastu (CEF) - transport, millest:	7 124	7 354	7 246	7 308	7 550	7 434	7 499	51 515
Euroopa ühendamise rahastu (CEF) - energia	2 842	2 899	2 609	2 483	2 533	2 214	2 071	17 651
Sõjaväeline liikuvus	3 782	3 936	4 096	4 261	4 432	4 610	4 795	29 912
Liidu elanikkonnakaitse mehhanism + (UCPM+)	1 316	1 437	1 477	1 535	1 569	1 644	1 697	10 675
AgoraEU	1 099	1 139	1 180	1 223	1 268	1 313	1 360	8 582
Programm „Loov Euroopa“ - kultuur	230	238	247	256	265	275	285	1 796
Media+	409	424	439	455	472	489	506	3 194
Demokraatia, kodanike, võrdõiguslikkuse, õiguste ja väärtuste programm	460	477	494	512	531	550	569	3 593
Ühtse turu programm	833	916	860	885	904	915	925	6 238
Euroopa Aatomienergiaühenduse teadus- ja koostööprogramm, millest:	1 599	1 434	1 287	1 143	1 219	1 653	1 459	9 794
ITERi-panus	946	848	762	676	721	978	863	5 794
Erakorralise toetuse rahastamisvahend (ESI)	-	-	-	-	-	-	-	-
Euro kaitsemine võltsimise eest (programm „Perikles V“)	1	1	1	1	1	1	1	7
Tuumarajatiste dekomisjoneerimine (Leedu)	91	124	87	84	94	94	104	678
Tuumaohutusalane koostöö ja tuumarajatiste dekomisjoneerimine	135	103	121	128	144	158	177	966
Õiglus	101	105	109	114	118	123	128	798
Detsentraliseeritud asutused	1 271	1 319	1 354	1 397	1 441	1 486	1 530	9 798
Muu (muud meetmed, õigused)	699	273	277	302	306	320	316	2 493
Varu	908	1 104	1 129	1 185	1 203	1 231	1 239	7 999
Globaalne Euroopa	24 555	25 127	25 578	30 603	35 761	36 442	37 137	215 203
Instrument „Globaalne Euroopa“ (*)	22 787	23 243	23 708	28 448	33 369	34 037	34 717	200 309
Laienemine, idanaabrus ning ülejäänud Euroopa	4 843	4 940	5 039	6 046	7 093	7 235	7 380	42 576
Sahara-tagune Aafrika	6 795	6 931	7 069	8 482	9 950	10 149	10 352	59 728
Aasia ja Vaikse ookeani piirkond	1 900	1 938	1 976	2 372	2 782	2 838	2 895	16 701
Põhja- ja Lõuna-Ameerika ning Karibi mere piirkond	1 024	1 045	1 065	1 278	1 499	1 529	1 560	9 000
Lähis-Ida, Põhja-Aafrika ja Parsia lahe piirkond	4 835	4 932	5 030	6 036	7 080	7 222	7 367	42 502
Globaalsed küsimused	1 706	1 741	1 775	2 131	2 498	2 548	2 599	14 998
Reserv	1 684	1 718	1 752	2 103	2 467	2 517	2 567	14 808
Ühine välis- ja julgeolekupoliitika (ÜVJP)	443	454	467	483	494	507	521	3 369
Ülemeremaad ja -territooriumid (ÜMT) (sh Gröönimaa)	94	144	147	199	153	156	106	999
Muu (muud meetmed, õigused)	310	344	297	325	404	376	400	2 456
Varu	920	942	958	1 147	1 340	1 366	1 392	8 065
Haldus	14 945	15 584	16 281	16 870	17 466	18 062	18 669	117 877
Varu kokku	2 714	1 196	1 229	1 463	1 663	2 051	2 074	12 390
KOKKU	269 463	282 871	283 088	290 350	294 112	285 350	279 660	1 984 894
% kogurahvatulust (EL 27)	1,31%	1,33%	1,29%	1,29%	1,27%	1,19%	1,13%	1,26%
Ülemmäärased ületav osa, millest:								
Paindlikkusinstrument	2 122	2 165	2 208	2 252	2 297	2 343	2 390	15 777
Ukraina	14 286	14 286	14 286	14 286	14 286	14 286	14 286	100 002
Catalyst Europe (poliitilised laenud, riiklikud taaste- ja vastupidavuskavad)								(150 miljardit eurot)
Kriisimehhanism								(0,25 % kogurahvatulust - 395 miljardit eurot)
Väljaspool mitmeaastast finantsraamistikku								
Euroopa rahutagamisrahastu	4 357	4 357	4 357	4 357	4 357	4 357	4 357	30 499

MITMEEASTANE FINANTSRAAMISTIK 2028–2034 (KULUKOHUSTUSED)

Nominaalsummad 2025. aasta hindades, miljonites eurodes	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	Kokku 2028–2034
Majanduslik, sotsiaalne ja territoriaalne ühtekuuluvus, põllumajandus ja maaelu areng, merendus, jõukus ja julgeolek	153 681	148 610	143 153	138 137	132 563	119 607	110 652	946 404
Riiklikud ja piirkondlikud partnerluskavad, millest:	127 751	122 995	117 863	113 137	107 844	95 194	86 533	771 317
Ühine põllumajanduspoliitika (ÜPP) sisetulekutoetus ja kalandus	39 580	38 796	38 027	37 274	36 533	35 768	35 035	261 013
Ränne ja piirihaldus	5 510	5 204	4 897	4 591	4 285	3 367	2 754	30 608
Majanduslik, sotsiaalne ja territoriaalne ühtekuuluvus, sh kalandus, maakogukonnad ja turism	71 398	67 749	64 097	60 447	56 796	45 845	38 545	404 877
p.m. kliimateetmete sotsiaalfond	9 894	9 516	9 148	8 702	8 183	-	-	45 443
Interreg	-	1 620	1 614	1 607	1 601	1 301	1 301	9 044
ELi rahastu - liidu meetmed	9 906	8 269	7 870	7 861	7 272	7 556	7 541	56 275
Unity Safety Net/ põllumajandusreserv	848	831	815	799	784	768	753	5 598
Euroopa Liidu Solidaarsusfond	2 550	2 550	2 550	2 550	2 550	2 550	2 550	17 850
HOME temaatiline rahastu	3 205	3 205	3 205	3 205	3 205	3 205	3 205	22 435
Muud (linnad, tööhõive ja sotsiaalne innovatsioon...)	3 303	1 683	1 300	1 307	733	1 033	1 033	10 332
ELi rahastu - reserv	1 104	1 104	1 104	1 104	1 104	1 104	1 104	7 728
Toetus Küprose turgi kogukonnale	55	58	55	55	56	55	55	389
Detsentraliseeritud asutused, millest:	2 522	2 648	2 761	2 896	3 032	3 137	3 244	20 240
Frontex	1 233	1 313	1 414	1 504	1 591	1 675	1 768	10 498
Europol	302	333	358	382	404	425	444	2 649
NGEU võla tagasimaksmine	22 616	22 172	21 738	21 311	20 893	20 484	20 082	149 296
Varu	737	737	738	738	737	738	737	5 161
Konkurentsivõime, jõukus ja julgeolek	63 017	75 108	75 335	77 530	77 141	77 416	76 658	522 205
Euroopa Konkurentsivõime Fond	40 240	52 348	52 871	63 026	62 929	63 293	63 046	397 753
Euroopa Konkurentsivõime Fond (va innovatsioonifond)	40 193	52 302	52 826	54 988	54 273	54 195	53 506	362 283
Programmi „Euroopa horisont“	15 306	23 265	23 789	23 878	23 163	23 085	22 396	154 882
Üleminek puhtale energiale ja tööstuse süsinikuheite vähendamine	2 831	3 294	3 293	11 518	12 136	12 578	13 020	58 670
MFfi komponent	2 784	3 248	3 248	3 480	3 480	3 480	3 480	23 200
p.m. innovatsioonifond	47	46	45	8 638	8 656	9 098	9 540	35 470
Vastupanuvõime ja julgeolek, kaitsetööstus ning kosmos	13 883	16 198	16 198	17 355	17 355	17 355	17 355	115 699
Digitaalne juhtpositsioon	5 820	6 790	6 790	7 276	7 276	7 276	7 276	48 504
Tervis, biotehnoloogia, põllu- ja biomajandus	2 400	2 800	2 800	3 000	3 000	3 000	3 000	20 000
Minimimumsumma Euroopa Konkurentsivõime Fond, InvestEU rahastamisvahend & nõustamisteenused, soovituslik toetus rahastamispaketist (osa kogu Euroopa Konkurentsivõime Fondist)	1 077	1 518	1 488	1 459	1 430	1 402	1 375	9 749
Erasmus+	4 958	5 026	5 095	5 167	5 240	5 312	5 388	36 186
Euroopa ühendamise rahastu	10 277	10 430	10 273	10 273	10 431	10 280	10 287	72 251
Euroopa ühendamise rahastu (CEF) - transport, millest:	6 713	6 794	6 563	6 489	6 573	6 345	6 275	45 752
Sõjaväeline liikuvus	2 678	2 678	2 363	2 205	2 205	1 890	1 733	15 752
Euroopa ühendamise rahastu (CEF) - energia	3 564	3 636	3 710	3 784	3 858	3 935	4 012	26 499
Liidu elanikkonnakaitse mehhanism + (UCPM+)	1 240	1 328	1 338	1 363	1 366	1 403	1 420	9 458
AgoraEU	1 036	1 052	1 069	1 086	1 104	1 121	1 138	7 606
Programmi „Loov Euroopa“ - kultuur	217	220	224	227	231	235	238	1 592
Media+	385	391	398	404	411	425	433	2 830
Demokraatia, kodanike, võrdõiguslikkuse, diguste ja väärtuste programm	434	440	447	455	462	469	476	3 184
Ühtse turu programm	785	846	779	786	787	781	774	5 538
Euroopa Aatomienergiaühenduse teadus- ja koolitusprogramm, millest:	1 507	1 325	1 166	1 015	1 061	1 411	1 221	8 706
ITERi panus	892	784	690	600	628	835	722	5 150
Erakorralise toetuse rahastamisvahend (ESI)	-	-	-	-	-	-	-	-
Euro kaitsmine võltsimise eest (programm „Perikles V“)	1	1	1	1	1	1	1	7
Tuumarajatiste dekomisjonierimine (Leedu)	86	115	79	75	82	80	87	604
Tuumaohutusalane koostöö ja tuumarajatiste dekomisjonierimine	127	95	110	114	125	135	148	854
Õiglus	95	97	99	101	103	105	107	707
Detsentraliseeritud asutused	1 198	1 219	1 226	1 240	1 254	1 268	1 280	8 687
Muu (muud meetmed, õigused)	659	252	251	268	266	273	264	2 233
Varu	855	1 020	1 023	1 053	1 048	1 051	1 037	7 085
Globaalne Euroopa	23 138	23 213	23 166	27 174	31 132	31 103	31 074	190 000
Instrument „Globaalne Euroopa“ (*)	21 473	21 473	21 473	25 261	29 050	29 050	29 050	176 830
Laienemine, idanaabrus ning ülejäänud Euroopa	4 564	4 564	4 564	5 369	6 175	6 175	6 175	37 586
Sahara-lagune Aafrika	6 403	6 403	6 403	7 532	8 662	8 662	8 662	52 727
Aasia ja Vaikse ookeani piirkond	1 790	1 790	1 790	2 106	2 422	2 422	2 422	14 742
Põhja- ja Lõuna-Ameerika ning Karibi mere piirkond	965	965	965	1 135	1 305	1 305	1 305	7 945
Lähis-Ida, Põhja-Aafrika ja Pärsia lahe piirkond	4 556	4 556	4 556	5 360	6 164	6 164	6 164	37 520
Globaalsed küsimused	1 608	1 608	1 608	1 892	2 175	2 175	2 175	13 241
Reserv	1 587	1 587	1 587	1 867	2 148	2 148	2 148	13 072
Ühine välis- ja julgeolekupoliitika (ÜVJP)	417	419	423	429	430	433	436	2 987
Ülemeremaad ja -territooriumid (ÜMT) (sh Gröönimaa)	89	133	133	177	133	133	89	887
Muu (muud meetmed, õigused)	292	318	269	289	352	321	335	2 176
Varu	867	870	888	1 018	1 167	1 166	1 164	7 120
Haldus	14 083	14 397	14 746	14 980	15 205	15 415	15 621	104 447
Varu kokku	2 557	1 105	1 113	1 299	1 448	1 751	1 735	11 008
KOKKU	253 919	261 328	256 400	257 822	256 041	243 541	234 005	1 763 056
% kogurahvatulust (EL 27)	1,31%	1,33%	1,29%	1,29%	1,27%	1,19%	1,13%	1,26%

(*) 25 miljardit eurot 2028.–2034. aasta rahastamispaketist humanitaarabi andmiseks.

Ülemmäärasid ületav osa, millest:								
Paindlikkusinstrument	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	14 000
Ukraina	13 462	13 198	12 939	12 685	12 437	12 193	11 954	88 867
Catalyst Europe (poliitilised laenud, riiklikud taaste- ja vastupidavuskavad)								(150 miljardit eurot jooksevhindades)
Kriisimehhanism								(0,25 % kogurahvatulust - 350 miljardit eurot)
Väljaspool mitmeaastast finantsraamistikku								
Euroopa rahutagamisrahastu	4 106	4 025	3 946	3 869	3 793	3 719	3 646	27 104